

**IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI
FEDERALNOG MINISTARSTVA
POLJOPRIVREDE,
VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA**

2021.

Broj: 01-02-06-11-1-2888-7/21

Sarajevo, maj 2022.

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	2
II	REZIME DATIH PREPORUKA.....	4
III	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU.....	5
IV	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	6
1.	UVOD	6
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	6
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	6
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	8
5.	OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI	10
5.1	Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH.....	10
5.2	Finansijska konsolidacija privrednih društava iz nadležnosti Ministarstva.....	10
5.3	Izrada Zelenog izvještaja.....	11
5.4	Saradnja s kantonalnim ministarstvima poljoprivrede	11
5.5	Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava	11
5.6	Obavljanje poslova iz oblasti šumarstva	11
5.7	Obavljanje poslova iz oblasti voda	12
6.	PLANIRANJE, DONOŠENJE BUDŽETA I IZVJEŠTAVANJE	12
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	13
7.1	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA.....	13
7.1.1	Prihodi i primici	13
7.1.2	Rashodi, izdaci i finansiranje.....	14
7.1.2.1	Plaće i naknade troškova zaposlenih	14
7.1.2.2	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	15
7.1.2.3	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	16
7.1.2.4	Poticaji za poljoprivredu	16
7.1.2.5	Poticaji za veterinarstvo.....	20
7.1.3	Nadzor nad namjenskim utroškom sredstava – Finansijska pomoć poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora u okolnostima pandemije COVID-19	22
7.2	BILANS STANJA.....	24
7.2.1	Kratkoročna potraživanja i razgraničenja	24
7.2.2	Stalna sredstva	24
7.2.3	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	24
8.	VANBILANSNA EVIDENCIJA	25
9.	JAVNE NABAVKE	26
10.	PROJEKTI FINANSIRANI KREDITNIM I GRANT SREDSTVIMA.....	27
11.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	29
V	PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	31
	Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2021. godinu	32
	Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine	35
	Pregled korisnika finansijske pomoći COVID-19, sa iznosima dodijeljenih sredstava iznad 10.000 KM	36

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo)**, koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan, te Analizu iskaza – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Ministarstva na 31. 12. 2021. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revisionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Ministarstva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Ministarstva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revisionih institucija, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revisionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog uslijed prevare, veći je od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Ministarstva;
- ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2021. godinu**, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Ministarstva za 2021. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI-jem 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema ISSAI standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Ministarstva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Obračun poreza i doprinosa na isplaćene naknade članovima komisija nije imao tretman prihoda od nesamostalne djelatnosti u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima zbog mišljenja Federalnog ministarstva finansija i ograničenja postojeće aplikacije za obračun plaća i naknada u Trezoru FBiH (tačka 7.1.2.2 Izvještaja);

- Nadzor i kontrola kantonalnih poljoprivrednih inspektora i dodatna kontrola federalne poljoprivredne inspekcije, u saradnji s kantonalm, nisu vršeni u obimu predviđenom članom 27. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju (tačka 7.1.2.4 Izvještaja);
- Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19 za 2020. godinu nije propisan način dokumentovanja održavanja konkurentnosti, niti ga je ocijenilo Ministarstvo. Također, Uredbom nije propisan krajnji rok do kada se stečaj, postupak stečaja ili likvidacije i isplata dividende/dobiti smatra neprihvatljivim, niti na koji način izvršiti provjeru uslova utvrđenih u dijelu neprihvatljivosti korisnika (tačka 7.1.3 Izvještaja);
- Na osnovu saglasnosti Federalnog ministarstva finansija iz prethodnog perioda, Ministarstvo ima otvorene namjenske račune izvan Jedinstvenog računa Trezora, što nije u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH. Za ove račune nije uspostavljena knjigovodstvena evidencija i ne sačinjavaju se finansijski izvještaji, na šta je i do sada ukazivano u izvještajima o finansijskoj reviziji (tačka 10. Izvještaja).

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Ministarstva odgovorno je da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedilo namjensko, svrshishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Ministarstva, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 31. 5. 2022. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolbarić

Dragan Kolbarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

Dževad Nekić

II REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.*	Donijeti strategiju upravljanja rizicima, mapu procesa, uspostaviti registar rizika, te Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema FUK-a sačinjavati i dostavljati u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru.	4.
2.	Redovno usaglašavati ostvarene prihode s Federalnim ministarstvom finansija radi realnog iskazivanja prihoda u finansijskim izvještajima.	7.1.1
3.	Ocenjivanje državnih službenika i namještenika vršiti u skladu s odredbama zakonskih i podzakonskih propisa.	7.1.2.1
4.*	Naknadu za rad zaposlenicima u komisijama isplaćivati isključivo ukoliko se zadaci obavljaju izvan radnog vremena, u skladu s Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe.	7.1.2.2
5.	Preduzeti sve zakonom predviđene aktivnosti kako bi se osigurao povrat nenamjenski utrošenih sredstava, u skladu s donesenim rješenjima.	7.1.2.4
6.*	Inicirati adekvatan nadzor i kontrolu korisnika sredstava u fazi proizvodnje i fazi dodijeljenih poticajnih sredstava, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju.	7.1.2.4
7.	Osigurati vođenje evidencija o dodjeli finansijske pomoći u skladu s članom 39. Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19.	7.1.3
8.	Zahtjeve za dostavu ponuda za javne nabavke putem konkurenetskog zahtjeva upućivati u skladu s odredbama člana 88. Zakona o javnim nabavkama.	9.
9.*	U skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH uspostaviti Službu za upravljanje projektima.	10.
10.	Za završene projekte okončati aktivnosti na raskidu ugovora s finansijskim institucijama i osigurati povrat sredstava u Budžet FBiH.	10.

* nerealizovana preporuka iz prethodnog perioda (četiri)

III KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
 - Zakon o izvršavanju Budžeta FBiH za 2021. godinu;
 - Budžet FBiH za 2021. godinu;
 - Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
 - Zakon o trezoru u FBiH;
 - Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave;
 - Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o državnoj službi u FBiH;
 - Zakon o namještenicima u organima državne službe u FBiH;
 - Zakon o platama i naknadama u organima vlasti FBiH;
 - Zakon o porezu na dohodak;
 - Zakon o doprinosima;
 - Zakon o poljoprivredi;
 - Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju;
 - Zakon o javnim nabavkama;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Ministarstvo je osnovano u skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave.¹ Obavlja upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na: zaštitu i upotrebu poljoprivrednog zemljišta; zaštitu poljoprivrednog bilja i proizvoda od uzročnika bolesti, štetočina i korova; proizvodnju i promet sjemena i sadnog materijala, proizvodnju i unapređenje stočarstva; zdravstvenu zaštitu životinja; prehrambenu industriju; kontrolu zdravstvene ispravnosti sirovog mesa, ribe, mlijeka, jaja, te stočne hrane; unapređenja proizvodnje u šumarstvu, uzgoj, zaštitu, uređivanje i unapređivanje šuma, stanje drvnog fonda, eksplotaciju šuma; pošumljavanje degradiranih i izdanačkih šuma, goleti i krša; lovstvo i lovnu prirodu; vodene izvore, planove, osnovne i bilanse voda; zahvatanje i korištenje voda; osiguranje voda za potrebe vodosnabdijevanja stanovništva i industrije i druge poslove utvrđene zakonom.

U sastavu Ministarstva je Federalna uprava za šumarstvo.

Unutrašnja organizacija i način rada Ministarstva utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Za izvršavanje poslova i radnih zadataka formirane su sljedeće organizacijske jedinice: Kabinet ministra, Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju, Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe, Sektor za poljoprivredna plaćanja, Sektor za veterinarstvo, Sektor za vode, Sektor za šumarstvo i lovstvo, Služba za upravljanje projektima, Sektor za finansije i računovodstvo, Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove, Služba za informaciono-komunikacijske tehnologije i Jedinica za internu reviziju.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva za obavljanje poslova i zadataka sistematizovano je 145 radnih mjesta, a na 31. 12. 2021. godine popunjena su 93 radna mjesta. Budžetom FBiH za 2021. godinu planirano je 99 zaposlenih.

Ministarstvom rukovodi ministar Šemsudin Dedić, koji je imenovan 31. 3. 2015. godine.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, u Ulici Hamdije Čemerlića broj 2.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Ministarstva za 2021. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izradi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, s prekidima u periodu od novembra 2021. do maja 2022. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoji inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH izvršio je finansijsku reviziju Ministarstva za 2020. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao pozitivno mišljenje o finansijskim izvještajima i mišljenje s rezervom o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

¹ „Sl. novine FBiH“ br. 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 52/09, 48/11

Ministarstvo je postupilo u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo je o preduzetim radnjama u cilju prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju. Revizijom je konstatovano da nisu preduzete odgovarajuće mjere, u skladu s planiranim aktivnostima.

Uvidom u preduzete aktivnosti i analizom realizacije datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke

- 1) Interna revizija uspostavljena je u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.
- 2) Uspostavljena je evidencija potraživanja od klijenata po osnovu povrata sredstava za poticaje kako bi se mogla pratiti naplata u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor.
- 3) Utvrđen je status svih podnesenih zahtjeva po Modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine i Programu novčanih podrški za biljnu i animalnu proizvodnju, evidentiranih u vanbilansnoj evidenciji.

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Nadzor i kontrola korisnika sredstava u fazi proizvodnje i fazi dodijeljenih poticajnih sredstava nije izvršena za sve korisnike u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju.
- 2) Ministarstvo je podnijelo zahtjev za dodatna sredstva kako bi izvršilo zapošljavanje zaposlenika Ureda za implementaciju projekata PCU i Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi PIU u Ministarstvo, koji nije odobren.

Nerealizovane preporuke

- 1) Donijeti strategiju upravljanja rizicima i mapu procesa, te uspostaviti registar rizika u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru.
- 2) Isplate naknada za rad članovima komisija koji su zaposlenici Ministarstva vršiti u skladu sa članom 8. Uredbe o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH.

Preporuke za koje nije izvršena ocjena postupanja

- 1) Obračun poreza i doprinosa na naknade nastale po osnovu nesamostalne djelatnosti na način propisan Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima Ministarstvo nije bilo u mogućnosti izvršiti zbog mišljenja Federalnog ministarstva finansija i ograničenja postojeće aplikacije za obračun plaća i naknada u okviru Trezora FBiH.
- 2) Uspostaviti knjigovodstvene evidencije i finansijsko izvještavanje za razvojno-investicijske projekte u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. Nismo vršili ocjenu postupanja po preporuci s obzirom na to da Federalno ministarstvo finansija nije definisalo knjigovodstveno evidentiranje, finansijsko izvještavanje i godišnji obračun za razvojno-investicijske projekte koji se realizuju putem posebnih namjenskih transakcijskih računa.

Nakon izvršene revizije za 2021. godinu dato je ukupno 10 preporuka, od čega je šest novih i četiri preporuke koje su već date u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2020. godinu (dvije nerealizovane i dvije djelimično realizovane).

Postupanje po Pismu rukovodstvu

U toku obavljene prethodne revizije konstatovali smo da postoje određene slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja. Putem pisma rukovodstvu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se poduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja za 2021. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvještaju o finansijskoj reviziji za 2021. godinu.

U pismu rukovodstvu date su četiri preporuke koje nisu implementirane do dana sačinjavanja izvještaja o finansijskoj reviziji. Preporuke koju su djelimično implementirane ili nisu nikako ponovljene su u okviru izvještaja.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Ministarstvo u poslovanju upravlja sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcioniraju adekvatno i efikasno, u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH,² Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru FBiH³ i Standardi interne kontrole u javnom sektoru u FBiH⁴ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela⁵. U skladu sa zakonskim propisima rukovodilac korisnika javnih sredstava odgovoran je za uspostavljanje, razvoj i implementaciju odgovarajućeg finansijskog upravljanja i kontrole (u daljem tekstu: FUK) i ispunjenje ciljeva na zakonit, ekonomičan, efikasan i efektivan način. On je također odgovoran za izradu internih propisa o FUK-u i za implementaciju sistema FUK-a u svim organizacionim jedinicama u odnosu na sve programe i procese koji se izvršavaju, poštujući principe zakonitosti, finansijskog upravljanja i transparentnosti, u skladu sa standardima interne kontrole.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji iz 2013. godine, sa izmjenama u 2018. i 2020. godini, uređena je unutrašnja organizacija i djelokrug organizacionih jedinica, sistematizacija radnih mjeseta sa brojem izvršilaca i potrebnim uslovima, rukovođenje, ovlaštenja, odgovornost, stručni kolegiji, programiranje i planiranje rada, disciplinska odgovornost i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Ministarstva. Pravilnikom je predviđena Služba za upravljanje projektima, sa 17 sistematizovanih radnih mjeseta i sa tri jedinice za implementaciju projekata: Jedinica za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog finansiranja, Jedinica za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi i Jedinica za upravljanje Projektom „Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH“. Osim Jedinice za upravljanje Projektom „Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH“, ostale dvije jedinice za implementaciju projekata nisu u sastavu Ministarstva, a realizaciju sredstava po projektima koje implementiraju jedinice i dalje obavljaju vanjski saradnici koji su angažovani po ugovoru o djelu. Ovakva organizacija nije u skladu s Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, koja utiče na to da se ne može organizovati adekvatan nadzor nad realizacijom razvojno-investicionih projekata.

² „Sl. novine FBiH“, br. 38/16

³ „Sl. novine FBiH“, br. 6/17, 3/19

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 75/16

⁵ COSO model je općeprihvaćeni međunarodni model za uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola, koji čini pet međusobno povezanih komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, praćenje i procjena.

U toku obavljanja prethodne revizije radno vrijeme Ministarstva bilo je uređeno Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe⁶ koju je donijela Vlada FBiH. Ovom odlukom utvrđeno je da sedmično radno vrijeme u federalnim organima državne službe, stručnim i drugim službama Vlade FBiH i drugim tijelima federalne uprave traje 40 sati i raspoređuje se na pet radnih dana po osam sati. Prema Odluci, dnevni odmor u trajanju od 30 minuta, čije korištenje utvrđuje rukovodilac organa uprave, ne računa se u radno vrijeme. Uvidom u dokumentaciju i prema izjavi ovlaštene osobe, radno vrijeme u Ministarstvu bilo je od 8⁰⁰ do 16⁰⁰ sati sa pauzom, a u toku godine nije donesena posebna odluka o radnom vremenu. Osim toga, evidencija o radnom vremenu u 2021. godini nije vođena u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.⁷ Nakon obavljene prethodne revizije u pismu rukovodstvu date su preporuke koje se odnose na donošenje odluke o radnom vremenu i uspostavu evidencije prisustva zaposlenika na radu u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima. U toku obavljanja konačne revizije prezentovana nam je Odluka o radnom vremenu, koja je donesena 11. 4. 2022. godine, a kojom je utvrđeno dnevno radno vrijeme sa početkom od 8⁰⁰ sati, bez navođenja završetka dnevnog radnog vremena i sa pauzom od pola sata, od 11⁰⁰ do 11³⁰, koja ne ulazi u radno vrijeme. Osim toga, prezentovana nam je dokumentacija o evidenciji zaposlenika u skladu s Pravilnikom, koja će se uspostaviti od 1. 5. 2022. godine.

U skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH Ministarstvo je imenovalo koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu. **Godišnji izveštaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu nije sačinjen i dostavljen Federalnom ministarstvu u skladu sa članom 14. Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i članom 10. Pravilnika o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru FBiH.** Također, Ministarstvo nije usvojilo strategiju upravljanja rizicima, niti je sačinilo registar rizika i mapu procesa u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima. Postojećim Pravilnikom o internoj kontroli uspostavljen je dio sistema internih kontrola, internih kontrolnih postupaka, odgovornost, komunikacija i informisanje.

Međutim, nije uspostavljeno upravljanje rizicima u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, kojim se osigurava razumno uvjerenje da će se u ostvarivanju ciljeva budžetska i druga sredstva koristiti namjenski, ekonomično i efikasno.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti sačinjena je i dostavljena Federalnom ministarstvu finansija u skladu s članom 2. i 6. Pravilnika o obliku, sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Preporuka:

- **donijeti strategiju upravljanja rizicima, mapu procesa, uspostaviti registar rizika, te Godišnji izveštaj o funkcionisanju sistema FUK-a sačinjavati i dostavljati u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru.**

Interna revizija

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predviđena je Jedinica interne revizije sa četiri sistematizovana radna mjesta. U revidiranoj godini popunjeno je samo radno mjesto načelnika Jedinice, što znači da interna revizija nije uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH⁸ i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.⁹ S obzirom na to da je načelnik jedinice donio Strateški i godišnji plan, te izvršio revizije, pratio i identifikovao nepravilnosti, a da su zakonom jasno definisane obaveze načelnika i internog revizora, ne možemo potvrditi da je interna revizija u revidiranoj godini uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH. U prvom kvartalu 2022. godine provedena je konkursna procedura i postavljen je stručni savjetnik za internu reviziju.

⁶ "Sl. novine FBiH", br. 17/06 i 93/15

⁷ "Sl. novine FBiH", br. 92/16

⁸ "Sl. novine FBiH", br. 47/08 i 101/16

⁹ "Sl. novine FBiH", br. 49/20

5. OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI

5.1 Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH

U skladu sa Zakonom o poljoprivredi¹⁰ Ministarstvo provodi poljoprivrednu politiku prema Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (u daljem tekstu: Strategija poljoprivrede). Posljednju Strategiju poljoprivrede usvojio je Parlament FBiH u 2015. godini, a odnosila se na period 2015–2019. godine. Ministarstvo je uputilo Vladi FBiH Informaciju o produženju važenja Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH za period 2015–2019. do kraja 2020. godine. Vlada FBiH je 5. 12. 2019. usvojila Informaciju Zaključkom i zadužila Ministarstvo da pripremi Odluku o pokretanju procesa Strategija poljoprivrede za naredni period, po usvajanju Strategije razvoja FBiH, a Generalni sekretarijat Vlade FBiH da Zaključak dostavi Parlamentu FBiH. Vlada FBiH je 28. 8. 2020. godine usvojila Odluku o pokretanju procesa izrade Strategije razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH za period 2021–2027. godine, koja će se raditi uz primjenu ključnih principa izrade strateških dokumenta u FBiH iz člana 3. Uredbe o izradi strateških dokumenata u FBiH¹¹. Ministarstvo kao nosilac izrade Strategije obezbeđuje usaglašavanje i komplementarnost razvojnih pravaca i strateških ciljeva sa strateškim ciljevima iz Strategije razvoja FBiH 2021–2027. godine, dokumenata relevantnih za proces integracije BiH u Evropsku uniju i drugih međunarodno preuzetih obaveza BiH. Strategiju razvoja FBiH 2021–2027. godine, koja čini osnovu za izradu Strategije poljoprivrede, Vlada FBiH usvojila je tek 18. 2. 2021. godine i uputila je u dalju proceduru usvajanja prema Parlamentu FBiH. Zbog potrebe usklađivanja s Uredbom o izradi strateških dokumenata u FBiH, Vlada FBiH je 11. 2. 2021. godine donijela Zaključak kojim je usvojila informaciju o potrebi produženja važenja Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH 2015–2020. godine za još jednu godinu, odnosno do kraja 2021. godine. Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o pokretanju procesa izrade Strategije razvoja poljoprivrednog sektora za period 2021–2027. godine od 19. 8. 2021. godine, definisan je rok za izradu strategije i to šest mjeseci od stupanja na snagu Odluke.¹² Ministarstvo je 6. 10. 2021. godine objavilo poziv za angažiranje eksperata – fizičkih lica za pružanje konsultantskih usluga. Radna grupa je sačinila prvi nacrt prvog dijela Strategije koji se odnosi na analizu situacije, SWOT analizu, definisanje ciljeva i indikatora praćenja i održala javne konsultacije u roku od mjesec dana od 24. 1. 2022. godine. Nacrt drugog dijela Strategije koji se odnosi na definisanje prioriteta i mjera, indikativni finansijski okvir te monitoring i evaluaciju objavljen je za javne konsultacije u trajanju od mjesec dana od 28. 3. 2022. godine. U toku je prikupljanje primjedbi i komentara kako bi se pristupilo izradi konačnog nacrta Strategije koji će se dostaviti Vladi FBiH na razmatranje.

5.2 Finansijska konsolidacija privrednih društava iz nadležnosti Ministarstva

Zakonom o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH¹³ i Uredbom o konsolidaciji privrednih društava u FBiH¹⁴ Ministarstvo je dužno pratiti realizaciju postupka finansijske konsolidacije i o tome najmanje jednom u šest mjeseci informisati Vladu FBiH. Zakonom o izmjenama Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH produžen je rok za okončanje započetih aktivnosti finansijske konsolidacije do 31. 12. 2023. godine. U skladu sa Odlukom Vlade FBiH o finansijskoj konsolidaciji privrednog društva Agrokomerc d.d. Velika Kladuša¹⁵ od 4. 12. 2014. godine u nadležnosti Ministarstva je „Agrokomerc“ d.d. Velika Kladuša, preuzeće sa učešćem državnog kapitala od 90,33% koje je dostavljalo mjesечne izvještaje Ministarstvu. **U skladu sa svojim nadležnostima, Ministarstvo je dostavilo Vladi FBiH Informaciju o realizaciji postupka finansijske konsolidacije u privrednim društvima u FBiH za period od 1. 2. 2021. godine do 31. 7. 2021. godine, koju je Vlada FBiH prihvatile Zaključkom u decembru revidirane godine.**

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13

¹¹ „Sl. novine FBiH“, br. 74/19, 2/21

¹² Odluka stupila na snagu 26. 8. 2021. godine

¹³ „Sl. novine FBiH“, br. 52/14, 36/18, 54/19, 48/21

¹⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 74/17, 84/18 i 48/19

¹⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 101/14, 22/15, 58/15, 84/17, 55/19 i 95/19

5.3 Izrada Zelenog izvještaja

Godišnji izvještaj o stanju poljoprivrede (Zeleni Izvještaj) za 2020. godinu Ministarstvo je sačinilo i dostavilo Vladi FBiH, koja ga je usvojila i proslijedila Parlamentu FBiH na razmatranje i prihvatanje 20. 8. 2021. godine. Do okončanja revizije Parlament FBiH nije razmatrao Izvještaj, kao ni izvještaje za 2019. i 2018. godinu. Rok za dostavljanje izvještaja za revidiranu godinu Vladi FBiH je 15. 5. 2022. godine i nije sačinjen do momenta okončanja predmetne revizije.

5.4 Saradnja s kantonalnim ministarstvima poljoprivrede

Provedenom revizijom utvrdili smo da je uspostavljena saradnja sa kantonima po pitanju usklađenosti politike poticaja za biljnu i animalnu proizvodnju u dijelu raspodjele novčanih poticaja. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se u kantonima potiču pojedine iste proizvodnje iz modela poticaja za biljnu i animalnu proizvodnju, ali ne u obimu kako je predviđeno Programom poticaja Ministarstva, tako da su kantonalni poticaji ispod minimalno utvrđenih količina u Programu poticaja za 2021. godinu. Također, sva kantonalna ministarstva poljoprivrede dostavila su godišnji izvještaj o realizaciji kantonalnih i federalnih novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, u skladu s članom 32. Zakona o novčanoj podršci u poljoprivredi i ruralnom razvoju.¹⁶ Ministarstvo informiše Vladi FBiH o implementaciji programa za poticaje nakon što prikupi informacije svih deset kantona i sačini detaljan izvještaj o realizovanim mjerama za tekuću godinu. Informaciju o odobrenim transferima za poljoprivredu u 2021. godini Ministarstvo je dostavilo Vladi FBiH koja je usvojena je 7. 4. 2022. godine. U Informaciji su na jednom su mjestu prikazane novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju na nivou Federacije BiH i na nivou kantona u ukupnom iznosu od 117.605.497 KM.

5.5 Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava

Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava (u nastavku teksta: RPG) uspostavljen je u skladu sa Zakonom o poljoprivredi. Zakonom je definisano da korisnici registra novčanih podrški i drugih oblika podrške u poljoprivredi, odnosno klijenti, mogu biti pravna lica sa sjedištem u FBiH i fizička lica koja imaju prebivalište u FBiH, a registrovana su za poljoprivrednu proizvodnju i u registre upisana kao poljoprivredni proizvođači. Upis se vrši u općinskoj službi nadležnoj za poslove poljoprivrede. Zakonom o novčanim podrškama propisano je da nosilac poljoprivrednog gazdinstva podnosi zahtjev za upis u registar nadležnoj općinskoj službi na čijem području se nalazi sjedište pravnog lica i obrta, odnosno prebivalište fizičkog lica nosioca porodičnog poljoprivrednog gazdinstva. Ministarstvo vodi Centralni registar za Federaciju BiH i dužno je osigurati tehničke uslove za njegovo elektronsko funkcionisanje. U toku godine registrovano je 4.433 novoupisanih gazdinstava sa ukupno 6.831 zaposlenih. Prema prezentiranim podacima, 79 općina je izvršilo administrativnu kontrolu unosa podataka, a Ministarstvo je provedlo superkontrolu. Superkontrola podataka vrši se na osnovu prijava o neispravnosti inspekcije ili drugih institucija sa terena. S obzirom na to da je kontrola provedena na najmanje 5% od ukupnog broja podnesenih zahtjeva na svakoj lokaciji, možemo konstatovati da je izvršena u skladu s članom 27. Pravilnika o upisu u registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijenata.

5.6 Obavljanje poslova iz oblasti šumarstva

U skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti šumarstva. Zakonom o šumama uređuje se očuvanje i zaštita šuma i šumskog zemljišta, jačanje njihovih ekoloških funkcija, planiranje u šumarstvu i upravljanje šumama i šumskim zemljištem, ekonomski funkcije, socijalne funkcije, finansiranje biološke obnove i unapređivanje šuma na teritoriji Federacije BiH.

¹⁶ „Sl. novine FBiH“ br. 42/10 i 99/19

S obzirom na to da je za oblast šumarstva od 27. 11. 2011. godine prestao važiti Zakon na nivou FBiH, Vlada FBiH je 7. 7. 2017. godine utvrdila i uputila u parlamentarnu proceduru Prijedlog zakona o šumama, koji još uvijek nije razmatran. Vlada FBiH je Zaključcima od 9. 9. 2021. godine usvojila Informaciju o gospodarenju šumama u FBiH u 2020. godini i planovima gospodarenja šumama za 2021. godinu, te dostavila četvrtu urgenciju Parlamentu FBiH, kojom se traži da se Prijedlog zakona o šumama hitno uvrsti u Prijedlog dnevnog reda oba doma Parlamenta FBiH.

U toku godine više puta se raspravljalo o Prijedlogu zakona o šumama na sjednicama radnih tijela i Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, ali nikad nije uvršten na dnevni red sjednice. Na inicijativu Ministarstva i Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, 8. 10. 2021. godine u Parlamentu FBiH održana je još jedna javna rasprava u kojoj su učestvovali zastupnici ovog doma, predstavnici kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove šumarstva i druge zainteresirane osobe. Tom prilikom data je mogućnost svim prisutnim da se izjasne o Prijedlogu Zakona o šumama i iznesu svoje komentare i prijedloge u cilju njegovog poboljšanja. Pismeno očitovanje na Prijedlog zakona o šumama Ministarstvu je dostavljeno od strane tri kantonalna ministarstva nadležna za poslove šumarstva i to iz Unsko-sanskog kantona, Tuzlanskog kantona i Zapadno-hercegovačkog kantona, zatim od strane Saveza općina i gradova Federacije BiH, JP „Bosanskohercegovačke šume“ Sarajevo, kao i Udruženja inženjera i tehničara šumarstva FBiH. Nakon što su analizirana sva prispjela očitovanja u novembru su održani sastanci sa predsjednikom Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Predstavničkog doma Parlamenta FBiH i ostalim zainteresiranim stranama, vezano za predložena rješenja po pojedinim pitanjima u Prijedlogu zakona o šumama. Nakon održanih sastanaka **pripremljeni su amandmani na Prijedlog zakona o šumama za Vladi FBiH, koji do obavljanja revizije nisu upućeni u parlamentarnu proceduru.**

5.7 Obavljanje poslova iz oblasti voda

U skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti voda. Zakonom o vodama¹⁷ uređuje se način upravljanja vodama unutar teritorije FBiH, a on obuhvata: zaštitu voda, korištenje voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda i uređenje vodotoka i drugih voda. Vlada FBiH je Nacrt zakona utvrdila i 15. 12. 2017. godine proslijedila Parlamentu FBiH na usvajanje. U septembru 2019. godine Nacrt je prihvaćen na Predstavničkom domu Parlamenta FBiH i u isto vrijeme uvršten u dnevni red Doma naroda, ali do danas u tom domu nije razmatran. Na upit Predstavničkog doma o prijedlozima i mišljenjima šta treba uvrstiti u Programa rada doma za 2021. godinu, Ministarstvo je 19. 1. 2021. godine dostavilo mišljenje o značajnosti usvajanja Nacrtu zakona i prioriteta u uključivanje i program rada za tekuću godinu.

6. PLANIRANJE, DONOŠENJE BUDŽETA I IZVJEŠTAVANJE

Budžetom FBiH za 2021. godinu¹⁸ utvrđena su sredstva u iznosu od 97.981.409 KM i u odnosu na zahtjev umanjena su za 51.879 KM na izdacima plaće i naknade, za materijal, sitni inventar i usluge.

Vlada FBiH je tokom godine odobrila tekuću rezervu odlukama od 11. 2. 2021. godine u iznosu od 51.780 KM u svrhu plaćanje novčane kazne na osnovu Rješenja Konkurenčijskog vijeća i više odluka za dodjelu tekuće rezerve u svrhu izmirenje obaveza po presudama Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourg prema zaposlenicima u ukupnom iznosu od 184.719 KM.

Odlukom Vlade FBiH od 20. 9. 2021. godine izvršena je preraspodjela sa Vlade FBiH na Ministarstvo u korist subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima - podsticaj za poljoprivredu u iznosu od 15.000.000 KM, koja nisu realizovana. Navedenim odlukama raspoloživa sredstva su uvećana, pa je operativni budžet iznosio 113.217.907 KM.

¹⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 70/06

¹⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 4/21

Vlada FBiH je s ciljem brže i efikasnije raspodjele sredstava krajnjim korisnicima umjesto planirane izrade Uredbe o ciljanim interventnim mjerama u pojedinim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19, kako je određeno Zaključkom od 29. 7. 2021. godine, odlučila da donese odluke o usvajanju programa utroška sredstava (za svako ministarstvo pojedinačno). Ministarstvo je 6. 12. 2021. godine dostavilo Vladi FBiH prijedloge mjera za realizaciju odobrenih 15 miliona KM nakon održanih sastanaka sa poljoprivrednim udruženjima i Odborom za poljoprivredu Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Navedena informacija nije razmatrana na sjednici Vlade FBiH, tako da u izmjenama Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2021. godinu iznos odobren programom nije uvećan za ova sredstva.

Također, unutrašnjim preraspodjelama na osnovu rješenja Federalnog ministarstva finansija izvršene su izmjene unutar pozicija rashoda i pozicija nabavke stalnih sredstava u obliku prava.

Trogodišnji plan i Plan rada Ministarstva za 2021. godinu dostavljeni su Federalnom zavodu za programiranje razvoja. Izvještaj o radu za 2021. godinu dostavljen je u roku Federalnom zavodu za programiranje razvoja i Generalnom sekretarijatu Vlade FBiH.

7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Ministarstvo je sačinilo Godišnje finansijske izvještaje za 2021. godinu i dostavilo ih nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku.

U Analizi iskaza, sačinjenoj uz godišnje računovodstvene izvještaje, obrazloženo je izvršenje budžeta u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Iskazana sredstva Ministarstvu za 2021. godinu odobrena su Budžetom FBiH i na otvorenim posebnim namjenskim transakcijskim računima u okviru Jedinstvenog računa Trezora: FMF – Poseban transakcijski račun – uplata naknada i prihoda za korištenje šuma i FMF – Poseban transakcijski račun za polaganje stručnih ispita. U skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH, sačinjen je godišnji obračun za Poseban transakcijski račun za polaganje stručnih ispita, a za Poseban transakcijski račun – uplata naknada i prihoda za korištenje šuma nije, s obzirom na to da nije bilo rashoda i izdataka, ali je sačinjeno tekstualno obrazloženje.

Projekti koji se finansiraju iz kreditnih i budžetskih sredstava i implementiraju putem jedinica za implementaciju nisu obuhvaćeni finansijskim izvještajima, niti se sredstva planiraju i realizuju u okviru Budžeta FBiH i Jedinstvenog računa Trezora.

7.1 GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA

7.1.1 Prihodi i primici

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su prihodi u iznosu od 233.200 KM, a odnose se na prihode po osnovu naknada, taksi (132.483 KM) i prihode od pružanja javnih usluga (72.194 KM), prihode od imovine (18.209 KM) i druge neplanirane uplate (10.314 KM).

U budžetskom zahtjevu planirani prihodi odnose se na one koji se prikupljaju na dva posebna transakcijska računa u okviru JRT-a, i to: FMF – Uplata naknada i prihoda za korištenje šuma (1.001.000 KM) i FMF – Za polaganje stručnih ispita iz oblasti veterinarstva (100.000 KM).

Prema pomoćnoj evidenciji, po osnovu naknada u postupku promjene namjene šumskog zemljišta ostvareno je 361.666 KM i nije bilo utroška sredstava sa posebnog namjenskog računa za šume, a po osnovu naknade za opće korisne funkcije šuma nije evidentiran prihod. Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH¹⁹ pod tačkom 5.8.5. utvrđeno je kako se prikupljaju i kako se raspoređuju prihodi po ovom osnovu (40% iznosa na račun Budžeta FBiH i 60% iznosa na račun budžeta kantona prema sjedištu obveznika).

¹⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 54/20

Ministar je posebnim Rješenjem utvrdio visinu troškova postupka za izdavanje odobrenja za stavljanje u promet lijekova koji se upotrebljavaju u veterinarstvu i Rješenjem o visini troškova za polaganje ispita za doktore veterinarske medicine i veterinarske tehničare. Ovi prihodi se uplaćuju na račun za polaganje stručnih ispita iz oblasti veterinarstva, za koji je sačinjen poseban godišnji obračun. U finansijskim izvještajima za ovaj račun iskazani su ukupni neporezni prihodi u iznosu od 64.498 KM, koji se odnose na naknade za polaganje ispita i izdavanje odobrenja za stavljanje u promet lijekova koji se upotrebljavaju u veterinarstvu. Ukupno iskazani prihodi su jednaki iskazanim rashodima, a neutrošena sredstva se prenose na razgraničenja.

Ministarstvo ostvarene prihode nije usklađivalo s Federalnim ministarstvom finansija, na osnovu dokumentacije o uplati, jer se naknadno utvrđivala pripadnost prihoda po vrsti prihoda i budžetskim organizacijama, kada na uplati nije adekvatno naglašeno. Tako je, po izvještajima Federalnog ministarstva finansija, u toku godine uplaćeno 9.296 KM više od iskazanog stanja u finansijskim izvještajima.

Članom 46. stav 1. Zakona o budžetima u FBiH utvrđeno je da su budžetski korisnici odgovorni za potpunu i pravovremenu naplatu prihoda i primitaka iz svoje nadležnosti, za njihovu uplatu u budžet i za izvršavanje svih rashoda i izdataka u skladu s namjenama. U saradnji s Federalnim ministarstvom finansija nisu blagovremeno preduzete aktivnosti na usaglašavanju ostvarenih prihoda prije sačinjavanja finansijskih izvještaja.

Preporuka:

- *redovno usaglašavati ostvarene prihode s Federalnim ministarstvom finansija radi realnog iskazivanja prihoda u finansijskim izvještajima.*

7.1.2 Rashodi, izdaci i finansiranje

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2021. godinu iskazani su rashodi i izdaci u iznosu od 92.819.865 KM, što u odnosu na raspoloživa sredstva u iznosu od 97.981.409 KM predstavlja ostvarenje od 94,73%.

Strukturu rashoda i izdataka čine: tekući transferi (95,63%), plaće, naknade i doprinosi (3,49%), izdaci za materijal i usluge (0,80%) i izdaci za nabavku stalnih sredstava (0,08%).

7.1.2.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Bruto plaće i naknade plaća iskazane su u iznosu od 2.562.505 KM. Osnovna plaća zaposlenika utvrđena je množenjem osnovice određene članom 18. stav 2. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2021. u iznosu od 330 KM i koeficijenta platnog razreda utvrđenog Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH.²⁰ Utvrđena osnovica uvećava se za 0,5% za svaku započetu godinu penzijskog staža zaposlenika, a najviše do 20%. Uvidom u obračun plaća za mart, juli i decembar 2021. nisu konstatovane nepravilnosti.

Naknade troškova zaposlenih ostvarene su u iznosu od 409.859 KM odnose se na: topli obrok (182.707 KM), prevoz na posao i s posla (77.863 KM), regres za godišnji odmor (46.483 KM), odvojeni život (21.143 KM), otpremnine (32.350 KM), pomoć u slučaju ostalih bolesti (19.646 KM), pomoć u slučaju smrti (23.804 KM), zakup stana (4.784 KM) i troškovi prevoza u dane sedmičnog odmora za korisnike odvojenog života (1.079 KM).

Ocenjivanje zaposlenika nije izvršeno blagovremeno budući da su prezentovana rješenja o ocjeni rada zaposlenika sačinjena tokom aprila 2022. godine, što nije u skladu sa odredbama Zakona o državnoj službi u FBiH,²¹ Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH²² i Pravilnika o ocjenjivanju rada državnih službenika u organima državne službe FBiH,²³ kojima je definisano da ocjenu rada rukovodećih i drugih državnih službenika utvrđuje rukovodilac organa državne službe, a obaveza ocjenjivanja definisana je u januaru, odnosno u roku od 30 dana od isteka razdoblja za koje se vrši ocjenjivanje. Osim toga, Izvještaj o provedenom ocjenjivanju Agenciji za državnu službu dostavljen je 14. 4. 2022. godine, što nije u skladu sa odredbama zakonskih i podzakonskih propisa.

²⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 45/10, 111/12, 20/17

²¹ „Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12, 99/15, 9/17

²² „Sl. novine FBiH“, br. 49/05

²³ „Sl. novine FBiH“, br. 30/20

Preporuka:

- **ocjenjivanje državnih službenika i namještenika vršiti u skladu s odredbama zakonskih i podzakonskih propisa.**

7.1.2.2 Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge iskazani su u iznosu od 743.456 KM. Njihovu strukturu čine: ugovorene i druge posebne usluge (347.749 KM), tekuće održavanje (150.151 KM), komunikacija i komunalne usluge (77.618 KM), nabavka materijala i sitnog inventara (69.925 KM), putni troškovi (45.468 KM), usluge prevoza i goriva (31.557 KM) i izdaci za osiguranje (20.988 KM).

Ugovorene i druge posebne usluge iskazane su u iznosu od 347.749 KM, od čega su najznačajniji zatezne kamate (98.760 KM), izdaci za ugovore o djelu (90.685 KM), izdaci za rad komisija (81.110 KM), usluge štampanja (14.605 KM) i usluge objavljivanja tendera i oglasa (5.193 KM).

Zatezne kamate, koje su iskazane u iznosu od 98.760 KM odnose se na sporove iz radnog odnosa po osnovu manje isplaćenih dnevница, toplog obroka i regresa.

Izdaci za ugovore o djelu, iskazani u iznosu od 90.685 KM odnose se na ugovore o djelu za 46 lica angažovanih na poslovima izrade Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije BiH za period 2021-2027. godine.

Naknade za rad u komisijama iskazane su u neto iznosu od 81.110 KM i odnose se na isplate naknada za rad u sljedećim komisijama: za lijekove u veterinarstvu (47.225 KM), za polaganje stručnog ispita iz oblasti veterinarstva (12.665 KM), za provođenje postupaka javnih nabavki (4.560 KM), za izbor kandidata na pozicije u nadzornim i upravnim odborima (1.560 KM), za rješavanje predmeta po modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine (1.520 KM), za popis (1.000 KM), za rashodovanje (760 KM) i druge. Dio naknada komisijama finansira se iz budžetskih sredstava, a dio na osnovu posebnih propisa iz nadležnosti veterinarstva, koje se finansiraju od uplata pravnih i fizičkih lica. Isplate naknade članovima komisija, čiji su članovi zaposlenici Ministarstva, vršene su na osnovu Uredbe o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe. Isplate komisijama za provođenje postupaka javnih nabavki (4.560 KM), za izbor kandidata na pozicije u nadzornim i upravnim odborima (1.160 KM) i za rashodovanje (760 KM) ne smatramo opravdanim jer se nismo uvjerili da su se poslovi i zadaci komisija obavljali poslije radnog vremena. Dostavljeni izvještaji komisija ne sadrže informaciju da su se poslovi i zadaci za sve komisije čiji su članovi zaposlenici obavljali van redovnog radnog vremena, a što je, prema odredbama člana 8. Uredbe, osnov za isplatu naknade.

Obračun naknada članovima komisija koji su zaposleni u Ministarstvu nije imao tretman prihoda od nesamostalne djelatnosti, kako je propisano Zakonom o porezu na dohodak,²⁴ Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak,²⁵ Zakonom o doprinosima²⁶ i Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa.²⁷

S obzirom na to da Federalno ministarstvo finansija nije osiguralo preduslove za obračun poreza i doprinosa u skladu s ovim propisima zbog ograničenja postojeće aplikacije za obračun plaća i naknada u Trezoru FBiH, nisu obračunati i uplaćeni propisani porez i doprinosi.

Preporuka:

- **naknadu za rad zaposlenicima u komisijama isplaćivati isključivo ukoliko se zadaci obavljaju izvan radnog vremena, u skladu s Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe.**

²⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13, 65/13

²⁵ „Sl. novine FBiH“ br. 48/21, 77/21, 20/22

²⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16

²⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 64/08, 81/08, 98/15, 6/17, 38/17

7.1.2.3 Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi iskazani su u iznosu od 88.766.260 KM, a planirani u iznosu od 93.597.571 KM. Odnose se na subvencije javnim i privatnim preduzećima po osnovu poticaja za poljoprivredu i veterinarstvo (88.563.971 KM), transfere drugim nivoima vlasti (50.000 KM), transfere pojedincima (16.598 KM) i druge tekuće rashode (135.691 KM), koji se odnose na izvršenje sudske presude iz radnog odnosa.

7.1.2.4 Poticaji za poljoprivredu

Poticaji za poljoprivredu realizuju se na osnovu Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju²⁸ (u daljem tekstu: Zakon o novčanim podrškama), Programa utroška sredstava koji usvaja Vlada FBiH i provedbenih propisa za svaki pojedini model podrške kojim su detaljnije propisani uslovi i način ostvarivanja sredstava. Podrške obuhvataju modele poticanja poljoprivredne proizvodnje, kapitalnih ulaganja, ruralnog razvoja, podrške dohotku i ostale vrste podrški.

Program utroška sredstava „Subvencije privatnim preduzećima i preduzetnicima – „Poticaj za poljoprivredu“²⁹ usvojen je Odlukom Vlade FBiH, 18. 3. 2021. godine u iznosu od 87.000.000 KM. U julu i decembru izvršene su izmjene Programa utroška sredstava, kojima su povećana sredstva za ostale vrste podrški i animalnu proizvodnju, a umanjena za poticaje po modelu ruralnog razvoja i biljne proizvodnje.

Pregled planiranih i ostvarenih podrški za poljoprivrodu po modelima za 2021. godinu, prema evidencijama Ministarstva, dat je u tabeli:

Program	Modeli podrški	Program utroška sredstava	Izmjene programa	Izvršenje na 31. 12. 2021.	Odobreni zahtjevi
1	2	3	4	5	6
A	Model podrške proizvodnji	69.530.000	70.302.763	70.254.408	28.175
A/1	Biljna proizvodnja	13.330.000	11.207.224	11.205.046	3.541
A/2	Animalna proizvodnja	56.200.000	59.095.539	59.049.362	24.634
B	Model podrške dohotku	0	0	0	0
C	Model kapitalnih ulaganja	0	0	0	0
D	Model ruralnog razvoja	14.050.000	14.263.424	13.623.050	1.136
E	Model ostalih vrsta podrški	2.920.000	2.133.813	2.109.395	169
F	Sudske presude (žalbe)	500.000	300.000	227.447	70
UKUPNO (A + B + C + D + E + F)		87.000.000	87.000.000	86.214.300	29.550

Zakonom o novčanim podrškama i Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji³⁰ regulisano je da, za ostvarivanje poticaja u **animalnoj i biljnoj proizvodnji**, aplikanti zahtjeve s potrebnom dokumentacijom dostavljaju kantonalnim ministarstvima koja nakon obrade i provjere dokumentacije, u skladu s odredbama Zakona o upravnom postupku, vrše obračun novčanih podrški za klijente čiji su zahtjevi blagovremeni, osnovani i potpuni. Kantonalna ministarstva odlučuju o pristiglim zahtjevima, te neblagovremene, nepotpune i neosnovane zahtjeve odbijaju rješenjem. Blagovremene, osnovane i potpune zahtjeve nadležno kantonalno ministarstvo dostavlja u elektronskoj formi Ministarstvu, na propisanim obrascima koji sadrže pojedinačne obračune za klijente za svaku proizvodnju, kao i propisanu skeniranu dokumentaciju, na osnovu kojih zaposlenici Ministarstva vrše kontrolu i isplatu novčanih podrški. U slučajevima kada zaposlenici Sektora za poljoprivredna plaćanja, prilikom kontrole izvršene obrade i obračuna zahtjeva za novčane podrške, utvrde da ne zadovoljavaju propisane uslove iz Programa utroška sredstava i Pravilnika o načinu i uslovima ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji, vrše povrat takvih obračuna kantonalnim ministarstvima, koja donose rješenja o odbijanju zahtjeva za poticaj.

²⁸ „Sl. novine FBiH“, br.42/10, 99/19

²⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 23/21, 61/21 i 105/21

³⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 32/17, 34/17, 55/17, 56/18, 24/20

Članom 10. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano je da će se visina sredstava za podršku pojedinom klijentu srazmerno smanjiti ako ukupni zahtjevi za podršku po modelu poticaja proizvodnji premaže maksimalno poticanu količinu. Programom utroška sredstava za 2021. godinu, kao posebni kriteriji utvrđene su minimalna (koja je utvrđena zakonom) i maksimalna količina proizvoda za biljnu i animalnu proizvodnju, koju klijent mora da proizvede i proda da bi ostvario pravo na podršku. Svi limiti su zadani u Aplikaciji za obradu novčanih podrški, tako da se ne može desiti da se realizuje podrška za količinu koja je manja od minimalne i veća od maksimalne utvrđene. Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji za najveći dio proizvodnji propisano je da kantonalno ministarstvo do 20. 10. tekuće godine dostavlja Ministarstvu zahtjev i obračun, dok se za proizvodnju svježeg mlijeka zahtjev sa objedinjenom obračunskom tabelom u pisanoj formi dostavlja najkasnije do 25. dana u narednom mjesecu za prethodni kvartal.

Za biljnu proizvodnju najznačajnije podrške odobrene su za proizvodnju hljebnih žita u iznosu od 3.199.783 KM, proizvodnju krmnog bilja u iznosu od 2.112.052 KM i uljarica (uljana repica, suncokret i soja) u iznosu od 1.587.187 KM. Za animalnu proizvodnju najznačajnije odobrene podrške odnose se na proizvodnju svježeg kravljege mlijeka u iznosu od 38.790.913 KM i uzgoj rasplodne stoke (ovaca) od 4.325.593 KM, a po osnovu nerealizovanih zahtjeva klijenata iz prethodnih godina odobreno 1.219.823 KM. U uzetom uzorku za odobrene poticaje po osnovu biljne i animalne proizvodnje nisu konstatovani propusti.

U 2021. godini ukupno je pristiglo 29.550 zahtjeva za novčane podrške, što je za 2.523 više u odnosu na prethodnu godinu, dok je broj zahtjeva u prethodnim godinama konstantno opadao (u 2020. godini 27.027 zahtjeva, u 2019. godini bio 27.854, u 2018. godini 29.583, a u 2017. godini 37.642).

Novčane podrške po modelu ruralnog razvoja realizovane su u iznosu od 13.623.050 KM, od čega se na nerealizovane zahtjeve po osnovu modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine odnosi 689.766 KM za 31 odobreni zahtjev.

Raspodjela sredstava regulisana je Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja.³¹ Ministarstvo je 15. 7. 2021. godine objavilo Obavještenje o rokovima i uslovima za podnošenje zahtjeva za podršku po modelu ruralnog razvoja u 2021. godini, po kome je krajnji rok za podnošenje zahtjeva za podršku utvrđen 5. 10. 2021. godine. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju pristiglo je 1.205 zahtjeva za sedam različitih mjera, od čega su 93 odbijena jer podnosioci zahtjeva nisu ispunjavali propisane uslove. U sljedećoj tabeli iskazana su planirana i odobrena sredstva novčane podrške po modelu ruralnog razvoja:

Program	Vrsta podrške	Planirano prema Programu	Odobreno u KM	Odobrenih zahtjeva
D/1-1	Nerealizovani i osnovani zahtjevi klijenata iz prethodnog razdoblja po modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine	1.300.000	689.766	31
D/1-2	Investicije u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizira u suradnji sa Razvojnom bankom FBiH u okviru mjera iz članka 15. Programa	2.000.000	2.000.000	-
D/1-3	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva:	10.898.424	10.880.758	1.087
a)	Investicije u poljoprivrednu mehanizaciju i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju		2.578.653	687
b)	Investicije u opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju		515.136	136
c)	Sufinansiranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke		580.862	82
d)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje ili njihove prerade		6.811.422	150
e)	Investicije u podizanje višegodišnjih nasada		394.686	32
f)	Podrška za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda		0	0
D/2-1	Certifikacija organske proizvodnje	65.000	52.527	25
UKUPNO D		14.263.424	13.623.050	1.143

³¹ „Sl. novine FBiH“, br. 55/21 i ispravak 58/21

Po svakom zahtjevu koji je ispunjavao uslove izvršena je kontrola na terenu u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja nakon čega su donesena rješenja o odobravanju sredstava. U uzetom uzorku konstatovano je da je zahtjev protokolisan, obrađen i za svaki dostavljen Zapisnik o izvršenoj kontroli kod podnosioca zahtjeva za novčanu podršku po modelu ruralnog razvoja prije isplate novčane podrške (ovjeren od strane Komisije koju je formirao ministar i korisnika sredstava) i doneseno Rješenje o isplati. Uz Zapisnik su priložene i fotografije nabavljene opreme i fotokopije računa o kupovini od ovlaštenog dobavljača. Odobreni iznosi se kreću od 436 KM do 700.000 KM što je predstavljalo maksimalni iznos podrške. U skladu sa članom 30. Pravilnika ovlašteni službenici Ministarstva vrše kontrolu na terenu nakon realizacije projekta, a prije isplate podrške i tokom petogodišnjeg perioda nakon izvršenog konačnog plaćanja, što je planirano u narednom periodu.

Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije u okviru kreditne linije

Razvojne banke FBiH u iznosu od 2.000.000 KM realizovane su putem otvorenog depozita kod Razvojne banke FBiH za grant sredstva Ministarstva, gdje su i u prethodnoj godini izdvojena sredstva u iznosu od 2.000.000 KM od kojih je na početku 2021. godine bilo raspoloživo 1.547.285 KM. U skladu sa Protokolom o saradnji koji je potpisana sa Razvojnom bankom FBiH, Ministarstvo osigurava 25% sredstava u vidu granta, klijent učestvuje sa 25% vlastitih sredstava, a banka sa 50% sredstava u obliku kredita. Sredstva kredita i granta koristila su se za: investicije u poljoprivredne mašine, opremu i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju, sufinansiranje visoko kvalitetne rasplodne stoke, investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje ili prerade poljoprivrednih proizvoda, investicije u podizanje višegodišnjih nasada, te potporu za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda. Zahtjeve za sredstva klijenti dostavljaju Razvojnoj banci i nakon formalno-pravne i procjene kreditne sposobnosti banka dostavlja Ministarstvu na ovjeru zahtjev klijenata. Ministarstvo je u 2021. godini potpisalo deset ugovora o korištenju sredstava novčane podrške sa klijentima kojima su odobrena kreditna sredstva kod Razvojne banke za ulaganja u poljoprivredu. Zbirni iznos investicija odobrenih projekata iznosi 9.883.041 KM, od čega Ministarstvo subvencionira 2.564.691 KM. Na kraju perioda na depozitnom računu je ostalo raspoloživo 18.716 KM.

Novčane podrške po modelu ostalih vrsta podrške planirane su u iznosu od 2.133.813 KM, ostvarene su u iznosu od 2.109.395 KM. Raspodjela sredstava regulisana je Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta podrški³²(u daljem tekstu: Pravilnik).

U tabeli je pregled planiranih i realizovanih iznosa po ovom modelu:

E		Ostale vrste podrški	Iznos planiranih sredstava	Iznos odobrenih sredstava	Broj odobrenih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva
E/1-1	a)	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	140.673	140.673	41	1
E/1-2	a)	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmova	16.196	16.079	8	1
	b)	Sufinansiranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima	1.129	1.129	2	0
E/1-3	a)	Sufinansiranje troškova po osnovu penzionog i zdravstvenog osiguranja za nove poljoprivredne obrte	0	0	0	0
	b)	Sufinansiranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	97.177	96.041	19	0
E/1-4	a)	Sufinansiranje nabavke uredske opreme, namještaja i troškova poljoprivrednih udruženja	11.098	11.098	72	3
	b)	Sufinansiranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i privrednih društava za povezivanje ponude PPG i obrta sa područja FBiH	1.570.000	1.568.984		
E/1-5	a)	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	137.267	137.219	23	2
E/1-6	a)	Podrška različitim programima pokretanja proizvodnje, poticanja jesenje sjetve i slične mjere koje nisu obuhvaćene ostalim modelima, te mjere zemljишne politike (zahtjevi jesenske sjetve 2020.godine)	160.274	138.173	37	11
		UKUPNO	2.133.813	2.109.395	202	18

³² „Sl. novine FBiH“, br. 71/21, 76/21

Najznačajniji dio odobrenih sredstava odnosi se na sufinansiranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i privrednih društava za povezivanje ponude porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i obrta sa područja FBiH u iznosu od 1.568.984 KM. Za aktivnosti povezivanja ponude porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i obrta, iznos podrške utvrđen je u Aneksu IV Pravilnika maksimalno do 200.000 KM. Iznos podrške za povezivanje ponude porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i obrta određen je na osnovu broja zadrugara i kooperanata i vrijednosti otkupljenih poljoprivrednih proizvoda u periodu od 1. 10. prethodne do 1. 10. tekuće godine. Obzirom da su ukupni zaprimljeni i osnovani zahtjevi za ovu mjeru premašili iznos sredstava predviđenih Programom, visina sredstava za podršku u okviru ove mjere se proporcionalno umanjila svim klijentima na iznos od 41,15% iznosa prihvatljivih sredstava. Uvidom u rješenja kojima se korisnicima poticaja odobravaju sredstva po modelu ostalih vrsta podrški, nisu konstatovane nepravilnosti.

Po osnovu isplaćenih podrški za proljetnu sjetu iz 2020. godine izdata su rješenja za šest korisnika kojima se nalaže povrat neutrošenih sredstava isplaćenih za sufinansiranje programa poticanja proljetne sjetve za 2020., te je konstatovano da su na 31. 12. 2021. godine po ovom osnovu evidentirana potraživanja u iznosu od 182.508 KM. Iako je u sporazumom između Ministarstva i korisnika poticaja utvrđena obaveza povrata neutrošenih sredstava, do okončanja revizije nije izvršena njihova uplata u Budžet. Osim toga, nije nam prezentovana dokumentacija iz koje se može utvrditi da je Ministarstvo preduzelo sve zakonom predviđene aktivnosti u cilju osiguranja blagovremenog povrata sredstava koja nisu namjenski utrošena u Budžet FBiH.

Preporuka:

- ***preduzeti sve zakonom predviđene aktivnosti kako bi se osigurao povrat nenamjenski utrošenih sredstava, u skladu s donesenim rješenjima.***

Sudske presude i rješenja po žalbama planirane su u iznosu od 300.000 KM, a riješeno je 70 zahtjeva u iznosu od 208.697 KM. U 2017. godini imenovano je Radno tijelo za rješavanje predmeta u ponovljenim postupcima provedenim po pravosnažnim sudske presudama u oblasti novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Radno tijelo sačinjava kvartalne izvještaje o radu iz kojih je konstatovano da su u toku godine riješena 46 predmeta. U većini predmeta po rješenjima donesenim u ponovljenom postupku, vode novi upravni sporovi.

Kontrolu provođenja propisanih procedura za ostvarivanje podrški za poljoprivredu na terenu obavlja Odsjek za kontrole u okviru Sektora za poljoprivredna plaćanja. Zakonom o novčanim podrškama propisane su mjere nadzora i kontrole prije isplate novčanih podrški, a Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji propisano je da se svaki klijent kontrolira minimalno jedanput u fazi proizvodnje. Nadzor i kontrolu u fazi proizvodnje na terenu potencijalnih klijenata, kao i tokom prikupljanja i obrade dokumentacije, a prije dostavljanja Ministarstvu, vrše kantonalni poljoprivredni inspektor, a dodatnu kontrolu i nadzor vrši federalna poljoprivredna inspekcija u saradnji sa kantonalnom poljoprivrednom inspekcijom. Inspeksijski nadzor u provođenju navedenog Zakona i propisa donesenih na osnovu zakona vrše federalna poljoprivredna inspekcija organizirana u Federalnoj upravi za inspeksijske poslove i kantonalne poljoprivredne inspekcije organizirane u kantonalnim upravama za inspeksijske poslove. Inspeksijski nadzor vrši se u skladu sa Zakonom o organizaciji organa uprave u FBiH i Zakonom o inspekcijama u FBiH. Način kontrole svakog klijenta, kao i izgled Zapisnika propisan je Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji. Svaki mjesec sačini se mjeseci plan kontrola na bazi prijava proizvodnji i uputi Zahtjev za kontrolu svih klijenata koji su prijavili proizvodnju.

U 2021. godini intenziviran je broj zahtjeva za kontrole prema nadležnim kantonalnim upravama za inspeksijske poslove, Federalnoj upravi za inspeksijske poslove kao i kontrole Ministarstva i nadležnih kantonalnih ministarstava. Kantonalna ministarstva su izvršila utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu za sve odobrene zahtjeve za biljnu proizvodnju (3.541), te za sve zahtjeve u animalnoj proizvodnji (5.277), osim za zahtjeve kravljeg, ovčjeg i kozjeg mlijeka, a u tovu junadi i svinja dva puta u toku proizvodnje (na početku i na kraju proizvodnje). Federalna uprava za inspeksijske poslove i nadležne kantonalne uprave za inspeksijske poslove su izvršile nadzor kod 720 klijenata po modelu poticaja proizvodnji u 2021. godini, gdje je konstatirano da 32 klijenata (4,21%) ne ispunjavaju propisane uvjete. Timovi za kontrolu Ministarstva izvršili su kontrolu na terenu zahtjeva po modelu ruralnog razvoja (1.098) i 26 zahtjeva po modelu ostalih vrsta novčanih podrški.

Ministarstvo je dostavilo Informaciju Vladi FBiH o procesu kontrola nerealizovanih zahtjeva novčanih podrška iz prethodnih razdoblja i realizaciji dodatnih kontrola i nadzora (realizovano 2.265), na osnovu koje je 23. 12. 2021. godine donesen Zaključak Vlade FBiH kojim je zaduženo Ministarstvo da izradi spiskove klijenta kod kojih nije izvršena dodatna kontrola i nadzor (409 klijenata) i da se u toku 2022. godine kod istih izvrši inspekcijski nadzor, te da se pristupi realizaciji njihovih zahtjeva. Također, kantonalnim organima uprave dostavljen je i pisani zahtjev da se poveća broj inspekcijskih nadzora u upravnoj oblasti novčanih podrški, kao i da se iniciraju i realiziraju aktivnosti na povećanju broja poljoprivrednih inspektora. Dostavljeni su spiskovi klijenata nadležnim kantonalnim organima uprave sa zahtjevom da u 2022. godini izvrše inspekcijski nadzor i to po prijavi proizvodnje tih klijenata u 2022. godini, a ako klijent nema prijavu proizvodnje u 2022. godini, inspekcijski nadzor će se vršiti u predmetu utvrđivanja tačnosti dostavljenih podataka u RPG. Za klijente za koje ne bude dostavljen dokaz o izvršenju inspekcijskog nadzora, Ministarstvo će dostaviti zahtjev Federalnoj upravi za inspekcijske poslove za njegovo izvršenje.

Članom 27. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju utvrđeno je da nadzor i kontrolu u fazi proizvodnje na terenu potencijalnih klijenata, kao i tokom prikupljanja i obrade dokumentacije, a prije dostavljanja Ministarstvu, vrše kantonalni poljoprivredni inspektori. Dodatnu kontrolu i nadzor vrši federalna poljoprivredna inspekcija u saradnji sa kantonalnom poljoprivrednom inspekcijom. S obzirom na to da je Programom utroška sredstava po modelu podrški proizvodnji za 2021. godinu po osnovu biljne i animalne proizvodnje odobreno 28.175 zahtjeva i da nije izvršena kontrola zahtjeva po osnovu proizvodnje kravljeg, ovčjeg i kozjeg mlijeka (odobreno 19.514 zahtjeva u ukupnom iznosu od 39.380.762 KM), ne možemo potvrditi da je uspostavljen nadzor i kontrola u obimu kako je definisano Zakonom o novčanim podrškama.

Ministarstvo u revidiranoj godini je donijelo jedno rješenje o zabrani apliciranja za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju na presude općinskog suda. Zabrana apliciranja se izdaje na period od tri godine od momenta povrata sredstava. Federalna uprava za inspekcijske poslove donosi rješenja o povratu nemajenski utrošenih sredstava. Odsjek za pravne i kadrovske poslove vodi evidenciju klijenata koji su u obavezi da vrate sredstva. Prema evidenciji Odsjeka za finansijsko računovodstvene poslove u toku godine izvršen je povrat 37.917 KM.

Preporuka:

- *inicirati adekvatan nadzor i kontrolu korisnika sredstava u fazi proizvodnje i fazi dodijeljenih poticajnih sredstava, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju.*

7.1.2.5 Poticaji za veterinarstvo

Poticaj za veterinarstvo planiran je u iznosu 2.500.000 KM, a do 31. 12. 2021. godine realizovan u iznosu od 2.348.921 KM. Za realizaciju navedenog transfera Vlada FBiH je Odlukom usvojila Program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava utvrđenih Budžetom za 2021. godine. U toku godine izvršena je jedna izmjena Programa.

Iznosi planiranih i realizovanih pozicija iz Programa dati su u tabeli:

Red. broj	Pozicija 2	Planirano Programom 3	Realizovano u 2021. godini 5	Realizovano u 2020. godini 5
1		2	3	5
1A	Ispitivanje zaraznih bolesti bruceloze, tuberkuloze, enzootske leukoze goveda, plavog jezika i salmoneloze. Ispitivanje uzoraka krvi životinja koje su pobacile i kopitaru na infektivnu anemiju konja. Ispitivanje službenih uzoraka za prisutnost salmonele kod žive peradi u odobrenim ili registriranim farmama. Ispitivanje u slučaju pojave bolesti zoonotičnog karaktera i drugih bolesti koje se sporadično javljaju, a čija pojava može značajno uticati na zdravlje životinja ili imati značajnije ekonomske posljedice. Ispitivanje na američku gnjiloču pčelinjeg legla (AGPL). Nadoknada štete za uginule, ubijene i neškodljivo uklonjene životinje. Provođenje mjera DDD-a na zaraženim imanjima i transportnim sredstvima.	2.403.000	2.259.701	2.344.527

1B	Educiranje vlasnika životinja i dodatno obrazovanje doktora veterinarske medicine putem savjetovanja i seminarâ	30.000	26.200	6.932
1C	Praćenje zdravstvene ispravnosti hrane životinjskog podrijetla u odobrenim i registrovanim objektima	60.000	56.020	50.028
1D	Osiguranje dijagnostikuma za konfirmacijske testove	7.000	7.000	4.949
1E	Nerealizovani zahtjevi iz 2019. godine koji su bili predmet naknadnih kontrola i provjera te im nisu isplaćene novčane podrške po Programu "Poticaj za veterinarstvo" za 2019. godinu	0	0	245.877
UKUPNO		2.500.000	2.348.921	2.652.313

Programom utroška sredstava „Subvencije privatnim preduzećima i preduzetnicima – poticaj za veterinarstvo“ za 2021. godinu obuhvaćeno je finansiranje provođenja mjera sprečavanja širenja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti koje su zakonska obaveza, u skladu sa visinom odobrenih sredstava u Budžetu FBiH za 2021. godinu.

Obavljenom revizijom konstatovano je da se realizovani iznos od 2.259.701 KM odnosi na kontrolu zaraznih bolesti, provođenje mjera dijagnostike, mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (u daljem tekstu: DDD-a) i službeno uzorkovanje (tokom 2021. godine nastavljeno je dijagnostičko ispitivanje na tuberkulozu, brucelozu i enzootsku leukozu goveda). Programom je definisano koje se mjere provode, utvrđene su cijene za veterinarske organizacije i dijagnostičke ustanove (po vrsti dijagnostike). Ministar je u julu 2021. godine donio Uputstvo o provođenju mjera za otklanjanje i sprečavanje zaraznih i parazitarnih bolesti životinja za 2021. godinu³³. Uputstvom su propisane procedure provođenja pojedinih mjera i definisan je krajnji rok za provedbu mjera i dostavu izvještaja s pratećom dokumentacijom. Za realizovana sredstva koja se odnose na kontrolu zaraznih oboljenja, dijagnostičko ispitivanje uzorka krvi životinja, naknadu štete za uginule, ubijene i neškodljivo uklonjene životinje i provođenje mjera DDD-a na zaraženim imanjima i transportnim sredstvima izdato je 197 rješenja kojima su doznačena sredstva podnosiocima zahtjeva za dijagnostičko ispitivanje, naknadu štete, izvršenu dezinfekciju i na uzete službene uzorke.

Veterinarske stанице i zavodi su dostavljali propisanu dokumentaciju Ministarstvu koju je Sektor za veterinarstvo kontrolisao te utvrdio tačan broj grla za koje je provedena mjera na osnovu čega su donesena rješenja o ostvarivanju prava.

Od utrošenih 2.259.701 KM na kontrolu zaraznih bolesti, provođenje mjera dijagnostike, mjera DDD-a i službeno uzorkovanje, veći dio u iznosu 2.084.228 KM odnosi se na nadoknadu za dijagnostičko ispitivanje na zarazne bolesti kod životinja, te na nadoknadu štete za uginule, ubijene i neškodljivo uklonjene životinje u iznosu 171.278 KM.

Nadoknada za dijagnostičko ispitivanje na zarazne bolesti kod životinja realizovana je u iznosu 2.084.228 KM po osnovu 117 rješenja za isplatu. Programom utroška sredstava utvrđen je način realizacije laboratorijske pretrage na zarazne bolesti kod životinja. Isplata nadoknade vrši se veterinarskim stanicama i ustanovama koje provode veterinarsku djelatnost, na osnovu računa i priložene relevantne dokumentacije koja se dostavlja Ministarstvu.

Nadoknada štete za uginule, ubijene i neškodljivo uklonjene životinje realizovana je u iznosu od 171.278 KM na osnovu 74 rješenja za isplatu. Način realizacije navedene mjere utvrđen je Pravilnikom o postupku isplate nadoknade štete za neškodljivo uklonjene seropozitivne životinje³⁴. Pravilnikom su propisani uslovi, način i dokumentacija koju korisnici treba da dostave kantonalm ministarstvu nadležnom za poslove veterinarstva. Procjenu štete utvrđuje komisija koju imenuje kantonalno ministarstvo koje finansira 50% odobrenog iznosa, dok 50% finansira Ministarstvo. Rješenje o odobravanju nadoknade štete uz prateću dokumentaciju kantonalno ministarstvo dostavlja Ministarstvu gdje se vrši kontrola i donosi rješenje o odobravanju ili odbijanju predmeta.

Iz Programa je finansirano praćenje zdravstvene ispravnosti hrane životinjskog porijekla u odobrenim i registrovanim objektima – službeni uzorci (56.020 KM), edukacija vlasnika životinja i dodatno obrazovanje doktora veterinarske medicine putem savjetovanja i seminara u (26.200 KM) i osiguranje dijagnostikuma za konfirmacijske testove (7.000 KM).

³³ „Sl. novine FBiH“, br. 53/21

³⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 98/12, 88/18

7.1.3 Nadzor nad namjenskim utroškom sredstava – Finansijska pomoć poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora u okolnostima pandemije COVID-19

Finansijska pomoć poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora u okolnostima pandemije COVID-19 realizovana je iz sredstava Tekuće rezerve Vlade FBiH za 2020. godinu u iznosu od 8.199.933 KM, na osnovu Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19³⁵ (u daljem tekstu: Uredba) i Odluke Vlade FBiH o dodjeli sredstava od 22. 12. 2020. godine.³⁶

Dodjela finansijske pomoći poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora izvršena je na osnovu kriterija utvrđenih Uredbom. Opći uslov za prihvatljivost korisnika finansijske pomoći je da ima sjedište na teritoriji FBiH i da je izvoznik koji je u prethodnoj godini ostvario izvoz preko 30% od ukupnog prihoda u toj godini. Namjena dodijeljene finansijske pomoći utvrđena je Uredbom za održavanje i poboljšanje likvidnosti i održavanje konkurentnosti korisnika, a sredstva u ovu svrhu mogla su se koristiti isključivo za isplate minimalnih bruto plaća i troškove poslovanja koji su nastali u periodu od 1. 7. 2020. do 31. 12. 2020. godine. Korisnici finansijske pomoći ne mogu smanjiti broj radnika u periodu do 31. 12. 2020. godine, u odnosu na broj radnika na 30. 9. 2020. godine, a specifičnim kriterijima za dodjelu sredstava je definisano da 60% raspoređuje srazmjerno ostvarenom izvozu za 2019. godinu i 40% srazmjerno broju zaposlenih na 30. 9. 2020. godine, s maksimalnim iznosom finansijske pomoći koji se može dodijeliti jednom korisniku u iznosu od 700.000 KM. Ministarstvo je potpisalo ugovore sa svim korisnicima 31. 12. 2020. godine, kojima su definisane obaveze namjenskog korištenja sredstava, svrha dodijeljenih sredstava i obaveza izvještavanja do 31. 3. 2021. godine uz dostavu dvije bjanko mjenice prilikom potpisivanja ugovora u svrhu osiguranja povrata neutrošenih ili nemajenski utrošenih sredstava. Sredstva su doznačena korisnicima 11. 1. 2021. godine.

Komisija za kontrolu namjenskog utroška sredstava imenovana je 21. 1. 2021. godine, te je na osnovu pojedinačnih izvještaj o utrošku sredstava korisnika sačinila izvještaj koji je dostavljen Vladi FBiH 27. 4. 2021. godine. U izvještaju komisije konstatovan je namjenski utrošak sredstava koji su korisnici pravdali isplatama plaća i doprinosa uz dostavljane obrasce i bankovne izvode, kao i plaćanje troškova tekućeg poslovanja za period 1. 7. do 31. 12. 2020. godine uz priložene račune i izvode o uplatama istih. Konstatovano je da je većina korisnika zadržala broj radnika u skladu sa ugovorom na nivou iz septembra dok su pojedini korisnici izvršili nova zapošljavanja, tako na kraju godine korisnici sredstava su imali 37 više uposlenih. U tekućim troškovima je dostavljena i dokumentacija za otkup i plaćanje prema 9.470 kooperanata sa kojima posluju korisnici sredstava koji su također, po ocjeni komisije osjetili korist dodijeljene pomoći. Vlada FBiH je usvojila izvještaj i 24. 5. 2021. godine prosljedila Parlamentu FBiH. Izvještaji su dostavljeni Parlamentu FBiH kao informacija, bez obaveze usvajanja ili razmatranja istih, do okončanja revizije Parlament FBiH nije razmatrao dostavljene izvještaje. Ministarstvo je u 2022. godini dostavilo evaluacijski upitnik o efektima finansijske pomoći dodijeljene u skladu sa Javnim pozivom i Uredbom korisnicima sredstava na koji je odgovore dostavilo 22 od 31 korisnika. Upitnikom su trženi podaci o koeficijentu likvidnosti, rezultatu poslovanja, broju radnika i izvoznom rezultatu za 2021. godinu kako bi se mogao procijeniti efekat pomoći koju su korisnici primili u januaru 2021. godine. Nisu sačinjene analize pristiglih odgovora niti je prikupljena relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se mogla izvršiti evaluacija ostvarenja ciljeva Uredbe.

Ministarstvo je sačinilo evidenciju o dodjeli finansijske pomoći na osnovu dostavljenih izvještaja o namjenskom utrošku, kojom nisu objedinili podatke prikupljene putem upitnika korisnicima sredstava kako bi sačinili evaluaciju učinaka dodjele finansijske pomoći u okolnostima pandemije COVID-19 u skladu s članom 39. stav 1. Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19.

³⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 74/20 i 21/21

³⁶ „Sl. novine FBiH“, br.94/20

Analizom podataka Porezne uprave FBiH o broju zaposlenih konstatovali smo da su, od ukupno 30 korisnika finansijske pomoći, dva korisnika smanjila broj zaposlenih za ukupno pet radnika u periodu do 31. 12. 2020. godine u odnosu na broj zaposlenih na 30. 9. 2020. godine. Uvidom u dokumentaciju, odjave radnika su napravljene prije 30. 9. (jedan radnik odjavljen na 29. 9. i četiri radnika odjavljena na 30. 9.), ali podaci Porezne uprave FBiH prikazuju ukupan broj radnika za koji je u septembru obračunata i isplaćena plaća. Korisnici kod kojih je došlo do smanjenja broja radnika u septembru prilikom prijave na javni poziv objavljen 23. 10. 2020. godine u skladu sa pozivom dostavili su spisak radnika iz matične evidencije aktivnih osiguranika na 30. 9. 2020. godine na kojima nisu bili odjavljeni radnici. S obzirom na to korisnici su dobili finansijsku pomoć za radnike koji su bili aktivni na 30. 9. i taj broj radnika zadržali do kraja godine, u skladu sa Uredbom. Na osnovu podataka od Porezne uprave FBiH o broju zaposlenih (korisnici kojima su dodijeljena sredstva veća od 10.000 KM) u periodu od 31. 12. 2020. do 31. 1. 2021. godine, konstatovali smo da je pet korisnika otpustilo 16 radnika, 22 je zadržalo isti broj radnika, dok su tri korisnika zaposlili dodatno po jednog radnika.

Na osnovu dostavljenih izveštaja krajnjih korisnika iz februara i marta 2021. godine, kao i upitnika dostavljenih u 2022. godini nije moguće ocijeniti ispunjenje cilja definisanog Uredbom za održavanje konkurentnosti izvozno orientiranim subjektima u poljoprivredno-prehrambenom sektoru za vrijednost vlastite proizvodnje, otkupljenih ili prerađenih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda sa teritorije FBiH. Korisnici su dostavili dokumentaciju za pravdanje utroška dodijeljenih sredstva opravdali za isplate minimalnih bruto plaća i troškova poslovanja u svrhu održavanja likvidnosti. Međutim, Uredbom kao ni javnim pozivom Ministarstva, nije propisana dokumentacija kojom se utvrđuje održavanje konkurentnosti izvozno orientisanim sektorima, zbog čega nije izvršena ocjena ovog cilja.

Također, članom 7. Uredbe utvrđeno je da se neprihvatljivim korisnicima, između ostalih, smatraju korisnici: koji su u stečaju ili nad kojim je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije i koji su nakon 1. 8. 2020. godine isplatili dividendu ili dobit iz prethodnih godina, osim ako je dividenda isplaćena u obliku dionica korisnika pomoći. **Uredbom nije propisan krajnji rok do kada se pokrenut postupak stečaja ili likvidacije i isplata dividende/dobiti smatra neprihvatljivim.** Naime, korisnici finansijske pomoći su prilikom predaje zahtjeva za učešće u rasподijeli dostavili dokaze da nisu u stečaju ili da nije pokrenut postupak stečaja ili likvidacije i izjave da nije izvršena isplata dividende/dobiti. **Komisija za praćenje i evaluaciju utroška sredstava imenovana Rješenjem Ministarstva nije imala zadatak da prilikom obavljanja nadzora nad korištenjem dodijeljene finansijske pomoći izvrši provjeru uslova definisanih članom 7. Uredbe u dijelu koji se odnosi na: pokrenuti postupak stečaja ili likvidacije i isplatu dividende/dobiti, iako ovim kriterijima korisnici se smatraju neprihvatljivim za finansijsku pomoć u skladu sa ovom Uredbom.**

Uredbom nije propisana ni dokumentacija kojom bi se potvrdilo ispunjenje cilja održavanje konkurentnosti izvozno orientisanim sektorima, zbog čega Ministarstvo nije izvršilo ocjenu ispunjenja ovog cilja. Shodno tome, ne možemo potvrditi da je Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19 za 2020. godinu ispunjen cilj za održavanje konkurentnosti u izvozno orientiranim sektorima za prevladavanje vanrednih okolnosti koje je izazvala pandemija COVID-19.

Osim toga, **Uredbom nije propisan krajnji rok do kada se stečaj, postupak stečaja ili likvidacije i isplata dividende/dobiti smatra neprihvatljivim, što Komisija za praćenje i evaluaciju utroška sredstava prilikom obavljanja nadzora nad korištenjem dodijeljene finansijske pomoći nije provjeravala, niti je imala zadatak da provjeri uslove utvrđene članom 7. Uredbe.**

Komisija za praćenje i evaluaciju utroška sredstava imenovana Rješenjem Ministarstva nije imala zadatak da prilikom obavljanja nadzora nad korištenjem dodijeljene finansijske pomoći izvrši provjeru uslova definisanih članom 7. Uredbe u dijelu koji se odnosi na: stečaj, postupak stečaja ili likvidacije i isplatu dividende/dobiti, iako se, prema ovim kriterijima, korisnici smatraju neprihvatljivim za finansijsku pomoć u skladu s Uredbom.

Preporuka:

- osigurati vođenje evidencija o dodjeli finansijske pomoći u skladu s članom 39. Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19.

7.2 BILANS STANJA

7.2.1 Kratkoročna potraživanja i razgraničenja

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 216.014 KM, evidentirana su na osnovu:

- Rješenja o povratu sredstava doznačenih za realizaciju propisanih mjera zdravstvene zaštite životinja iz sredstava Programa „Poticaj za veterinarstvo“ za 2014. godinu u iznosu od 231 KM;
- Rješenja o povratu neutrošenih sredstava ispaćenih za šest korisnika u svrhu sufinansiranja programa poticaja proljetne sjetve u 2020. godini u iznosu od 182.508 KM;
- Rješenja o zabrani apliciranja i povratu sredstava po osnovu pravosnažnih presuda općinskih sudova kojima se klijenti obavezuju na nadoknadu štete u iznosu od 33.275 KM.

Na kratkoročnim razgraničenjima iskazana su razgraničenja obaveza po sudskim presudama iz radnih odnosa i rješenjima o izvršenju (386.141 KM).

7.2.2 Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima iskazana su stalna sredstva sadašnje vrijednosti 396.560 KM (nabavne vrijednosti 3.480.401 KM i ispravke vrijednosti 3.083.841 KM). U toku godine iskazano je povećanje stalnih sredstava u iznosu od 227.032 KM, od čega se 63.367 KM odnosi na nabavku stalnih sredstava (računarska oprema u iznosu od 35.095 KM, namještaja 6.930 KM i opreme za prenos glasa 2.797 KM), a 18.545 KM odnosi se na softvere i licence (informacioni sistem šumarstva 4.680 KM i licence 13.685 KM). Donirana su dva automobila Dacia Duster (60.443 KM) i kompjuterska oprema (35.361 KM) nabavljeni u okviru projekta kojeg finansira EU iz pomoći u okviru IPA 2018 institucijama korisnicima u sektoru sigurnosti hrane, veterinarskom sektoru i fitosanitarnom sektoru u BiH. Također, dvije Škode Octavia A5 donirala je Agencija za sigurnost hrane BiH (nabavna vrijednost 67.860 KM, sadašnja vrijednost 0 KM). Obračunata je amortizacija u iznos od 271.453 KM. Nakon obavljenog popisa izvršena su i preknjižavanja na stalna sredstva van upotrebe do okončanja postupka rashodovanja sredstava (488.847 KM, sadašnja vrijednost 115 KM).

7.2.3 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazani su u iznosu od 25.556.924 KM, a odnose se na kratkoročne tekuće obaveze (22.441.620 KM), obaveze prema zaposlenima (255.544 KM) i kratkoročna razgraničenja (2.859.760 KM).

Kratkoročne tekuće obaveze odnose se na obaveze po osnovu: subvencija privatnim preduzećima i poduzetnicima (21.813.896 KM), dobavljača (98.277 KM), službenih putovanja (5.502 KM), ugovora o djelu i naknade za rad u komisijama (121.034 KM), naknade za rad u komisijama – veterinarski podračun (16.876 KM) i po sudskim presudama iz radnih odnosa i rješenjima o izvršenju (386.141 KM). Obaveze prema zaposlenima iskazane su u iznosu od 255.544 KM i odnose se na obaveze za plaće i naknade troškova zaposlenih za decembar 2021. godine.

Kratkoročna razgraničenja odnose se na razgraničene prihode po osnovu: izvršenog prenosa neiskorištenih namjenskih sredstava u iznosu od 2.571.015 KM (sredstva sa podračuna za korištenje šuma 2.534.174 KM i sredstva za organizaciju polaganja stručnih ispita i registraciju lijekova 36.841 KM) i evidentiranih potraživanja po osnovu rješenja o povratu sredstava po programima poticaja poljoprivredi i veterinarstvu (216.014 KM). Razgraničeni rashodi (69.081 KM) iskazani su po osnovu povrata isplaćenih poticaja u poljoprivredi zbog pogrešnog ili zatvorenog računa korisnika.

8. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji iskazane su potencijalne obaveze u iznosu od 122.890 KM, a njihova struktura data je u tabelarnom pregledu:

Red. br.	Vrsta obaveze	Stanje na 31. 12. 2021. g.	Stanje na 31. 12. 2020. g.	Indeks (3/4)x 100
1	2	3	4	5
1.	Ruralni razvoj iz 2012. godine	0	2.439.064	0
2.	Nerealizovani zahtjevi po modelu proizvodnji iz 2018. godine	54.873	1.593.340	3
3.	Ostale obaveze (naknade zaposlenih za rad u komisijama iz 2013. i 2014. godine i ugovori o vještačenjima iz 2015. godine)	30.402	30.402	100
4.	Obaveze za rasplodne junice i sistem krava-tele iz 2016. godine	18.900	18.900	100
5.	Namjenski depozit kod Razvojne banke	18.716	1.547.285	1
Ukupno		122.890	5.628.991	2

Obaveze za ruralni razvoj iz 2012. godine iskazane se po osnovu Programa utroška sredstava iz 2012. godine, Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine i objavljenog Javnog poziva za dodjelu novčanih sredstava od 4. 7. 2012. godine. Obzirom da sredstva za navedene namjene nisu bila planirana i odobrena Budžetom FBiH za 2012. godinu, zbog nedostatka novčanih sredstava 421 zahtjev duži vremenski period nije bio obrađen. Formirana je Komisija za ruralni razvoj sa zadatkom da utvrdi blagovremenost i potpunost zahtjeva, te sačini evidenciju nerealizovanih zahtjeva sa prijedlogom njihovog rješavanja. Prema prezentiranim podacima komisije svi predmeti su okončani na sljedeći način: 162 zahtjeva izvršena je isplata kroz program poticaja poljoprivredi u 2020. i 2021. godini u ukupnom iznosu od 2.877.946 KM, 16 predmeta riješeno po osnovu sudskih presuda u periodu od 2017. do 2020. godine u iznosu od 659.508 KM, za 242 predmeta su izdata rješenja za odbijanje nakon provedenog upravnog postupka, kontrola i dodatnih provjera orto-foto snimaka iz perioda prije i nakon 2012. godine. Nakon završenog pregleda svih predmeta Komisija za rješavanje predmeta po modelu ruralnog razvoja iz 2012. godine je dostavila informaciju Sektoru za finansije i računovodstvo da na 31. 12. 2021. godine nema potencijalnih obaveza za kapitalna ulaganja i investicije u poljoprivredna gazdinstva na osnovu podnesenih i neobrađenih zahtjeva.

Nerealizovani zahtjevi po modelu podrške proizvodnji iz 2018. godine iskazani u iznosu od 54.873 KM, preostalih od 74 zahtjeva za koje je obustavljena isplata po zaključku Radne grupe imenovane 15. 3. 2018. godine u ukupnom iznosu od 175.944 KM.

Obaveze po ugovorima za vještačenja iz oblasti poljoprivrede i građevinarstva su nastale na osnovu ugovora zaključenih u prvom kvartalu 2015. godine, u periodu privremenog finansiranja FBiH, te navedena sredstva za ove namjene nisu planirana u Budžetu FBiH 2015. godine, dok se ostale obaveze po ugovorima i rješenjima iz ranijeg perioda odnose na obaveze za rad u komisijama koje nisu unesene u Glavnu knjigu radi prekoračenja Budžeta FBiH u 2013. i 2014. godini.

Namjenski depozit kod Razvojne banke FBiH otvoren je na osnovu potписанog Protokola o saradnji i Ugovora o formiranju namjenskog depozita sa Razvojnom bankom FBiH 6. 4. 2020. godine kojim se realizuju sredstva investicijskih ulaganja u oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije. U tu svrhu Ministarstvo je kod banke trebalo deponovati 3.000.000 KM, a banka osigurati sredstva iz svog portfelja u vrijednosti od 6.000.000 KM. Rok otplate kredita je od 18 mjeseci do 15 godina, grace period je do 36 mjeseci, a nominalna kamatna stopa je 3% fiksno na godišnjoj razini. Zbog manjeg broja prijavljenih klijenata Ministarstvo je deponovalo po 2.000.000 KM u 2020. i 2021. godini i neiskorišteni iznos na kraju godine iznosi 18.716 KM, te se evidentira na vanbilansnoj poziciji radi praćenja realizacije u budućem periodu.

U skladu sa Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor na vanbilansnoj evidenciji iskazuju se poslovni događaji koji nemaju direktnog uticaja na sredstva i izvore sredstava, nego samo otvaraju mogućnost za takve uticaje u budućnosti (garancije, mjenice, tuđa sredstva, uslovna-potencijalna potraživanja i obaveze).

9. JAVNE NABAVKE

Ministarstvo je 4. 3. 2021. godine donijelo Plan javnih nabavki za 2021. godinu. Procijenjena vrijednost planiranih nabavki iznosila je 438.000 KM³⁷ putem 23 postupka (jedan otvoreni, 10 konkurentskih, 10 direktnih i dva postupka u skladu sa posebnim režimom nabavki-nabavka usluga iz Aneksa II dio B). Plan javnih nabavki za 2021. godinu izmijenjen je tri puta, posljednja izmjena bila je 15. 12. 2021. godine, procijenjena vrijednost planiranih nabavki za 2021. godinu, uključujući izmjene i dopune, iznosila je 537.000 KM, a broj nabavki povećan je na 25 postupaka (jedan otvoreni, 12 konkurentskih, devet direktnih i tri postupka u skladu sa posebnim režimom nabavki – nabavka usluga iz Aneksa II dio B).

U toku 2021. godine provedena su 23 postupka ukupne vrijednosti 390.592 KM, i to: jedan otvoreni u vrijednosti od 79.998 KM, 10 konkurentskih zahtjeva u vrijednosti od 233.688 KM, devet direktnih sporazuma u vrijednosti od 32.965 KM i tri postupka u skladu sa posebnim režimom nabavki-nabavka usluga iz Aneksa II dio B u vrijednosti 43.941 KM. Izvršen je uvid u procedure nabavke putem jednog otvorenog postupka u vrijednosti 79.998 KM (nabavka usluga održavanja registara, aplikacija i web portala), šest konkurentskih zahtjeva u vrijednosti 184.440 KM (za nabavku: usluga fiksne i mobilne telefonije; održavanja IT infrastrukture; računarske opreme; nafte i destilata; štampanja obrazaca i kancelarijskog materijala) i šest direktnih sporazuma u vrijednosti 27.109 KM (za nabavke: rekonstrukcije radnih prostorija; ugradnje unutrašnjih zavjesa; kancelarijskih itisona; popravke i održavanja računarske opreme; i dva postupka nabavke kancelarijskog namještaja ukupne vrijednosti ispod 6.000 KM). U nastavku je dat opis revidiranog otvorenog postupka i konkurentskih zahtjeva, u kojima je kriterij za dodjelu ugovora bila najniža cijena.

Nabavka usluge održavanja registara, aplikacija i web portala pokrenuta je Odlukom 8. 11. 2021. godine, procijenjene vrijednosti 80.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzeo je 15 subjekata, a ponudu je dostavio jedan ponuđač, „King ICT“ d.o.o. Sarajevo, sa kojim je 31. 12. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 79.998 KM.

Postupak nabavke usluga fiksne i mobilne telefonije pokrenut je Odlukom 27. 4. 2021. godine procijenjene vrijednosti 30.000 KM. Procijenjena vrijednost nabavke odnosi se na usluge koje će se realizovati u 2021. godini. Tendersku dokumentaciju preuzeo je sedam subjekata, a ponudu je dostavio jedan ponuđač, „BH Telecom“ d.d. Sarajevo, sa kojim je 1. 10. 2021. godine potpisana Ugovor na dvije godine, ukupne vrijednosti 44.091 KM.

Postupak nabavke usluga održavanja IT infrastrukture pokrenut je Odlukom 27. 4. 2021. godine, procijenjene vrijednosti 40.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzeo je 15 subjekata, a ponudu je dostavio jedan ponuđač, „King ICT“ d.o.o. Sarajevo, sa kojim je 22. 9. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 39.996 KM.

Postupak nabavke računarske opreme pokrenut je Odlukom 16. 11. 2021. godine, procijenjene vrijednosti 30.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzela su 32 subjekta, a ponudu je dostavio jedan ponuđač, „Kamer Commerce“ d.o.o. Sarajevo, sa kojim je 21. 12. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 29.996 KM.

Postupak nabavke nafte i destilata pokrenut je Odlukom 30. 9. 2021. godine, procijenjene vrijednosti 29.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzeła su osam subjekta. Ponudu su dostavila dva ponuđača, nakon čega je provedena e-aukcija u kojoj su učestvovali „Holdina“ d.o.o. Sarajevo i „Hifa petrol“ d.o.o. Sarajevo. Povoljniji ponuđač bio je „Hifa petrol“ d.o.o. Sarajevo, sa kojim je 16. 11. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 28.536 KM.

³⁷ Sve iskazane vrijednosti javnih nabavki su bez uključenog PDV-a.

Postupak nabavke usluga štampanja pokrenut je Odlukom 26. 10. 2021. godine, procijenjene vrijednosti 30.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzele je 18 subjekata. Ponudu su dostavila tri ponuđača, nakon čega je provedena e-aukcija u kojoj su učestvovali „Štamparija Fojnica“ d.d. Fojnica, „Primaprom“ d.o.o. Banja Luka i „Svetlost-BH print“ d.o.o. Sarajevo. Na e-aukciji najpovoljniji ponuđač bio je „Štamparija Fojnica“ d.d. Fojnica, sa kojim je 31. 12. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 22.975 KM.

Nabavka kancelarijskog materijala pokrenuta je Odlukom 26. 4. 2021, procijenjene vrijednosti 19.000 KM. Tendersku dokumentaciju preuzele je 12 subjekata, a ponudu je dostavio „Defter-komerc“ d.o.o. Sarajevo, sa kojim je 4. 8. 2021. godine potpisana Ugovor u vrijednosti 18.846 KM.

Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na uzorkovane postupke javnih nabavki putem konkurentskog zahtjeva za dostavu ponude, uočeno je da Ministarstvo nije upućivalo zahtjev za dostavu ponude određenom broju ponuđača, pri čemu taj broj ne može biti manji od tri, kako je propisano članom 88. Zakona o javnim nabavkama.

Preporuka:

- **zahtjeve za dostavu ponuda za javne nabavke putem konkurentskog zahtjeva upućivati u skladu s odredbama člana 88. Zakona o javnim nabavkama.**

10. PROJEKTI FINANSIRANI KREDITNIM I GRANT SREDSTVIMA

Prema Uredbi o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH³⁸ Ministarstvo bi putem organizacione jedinice u svom sastavu trebalo da implementira projekte od značaja za Federaciju koje odobri Vlada FBiH i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Za vršenje ovih poslova Ministarstvo je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predvidjelo Službu za upravljanje projektima, sa tri jedinice za implementaciju: Jedinica za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog finansiranja, Jedinica za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi i Jedinica za upravljanje Projektom „Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH“ i 17 sistematizovanih radnih mjesta. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji je implementiran samo kod Jedinice za upravljanje Projektom „Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH“ koja je smještena u Ministarstvu i ima tri zaposlenika, a implementaciju poslova Jedinice za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog finansiranja i Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi, obavljaju vanjski saradnici koji su angažovani po ugovoru o djelu.

Ministarstvo je u budžetskom zahtjevu za 2022. godinu dostavilo zahtjev za potrebna sredstva (527.261 KM za potrebe plaća, naknada i doprinosa kao i 292.999 KM za pozicije rashoda za troškove finansiranja jedinica za implementaciju projekata) za zapošljavanje uposlenika koji bi radili na projektima Jedinice za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog finansiranja i Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi u sastavu Ministarstva, što nije odobreno Budžetom za 2022. godinu.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, Jedinica za upravljanje Projektom „Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH“ nastavila je sa realizacijom Projekta „Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda u Federaciji BiH“ – WATSAN BiH (planirano realizovati 22.320.381 KM, a realizovano 8.473.101 KM). U izveštaju o napretku ovog Projekta za 2021. godinu navedeni su razlozi za odstupanje realizacije od plana projekta (neriješeni imovinsko-pravni odnosi, odnosno procedure eksproprijacije koje u općinama dugo traju, nespremnost općina po pitanju tehničke dokumentacije, žalbeni postupci u procesu javnih nabavki i poništavanje tendera, te nedostatak grant sredstava, uticaj pandemije COVID 19 na implementaciju projekata doveo do produženja roka projekta za 12 mjeseci).

Jedinica za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi PIU – Sarajevo, koja nije u sastavu Ministarstva, implementirala je dva projekta: Projekt razvoja navodnjavanja – IDP (planirana realizacija: 1.446.814 KM, a realizovano 430.456 KM) i Projekt zaštite od poplave Drine – FPP (planirano 2.831.256 KM, a realizovano 1.708.614 KM).

³⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 106/14, 27/19

Ured za implementaciju projekata – PCU Sarajevo, koji također, nije u sastavu Ministarstva, u toku godine implementirao je Projekt razvoja ruralne konkurentnosti – RCDP (planirano 4.364.448 KM, a realizovano 4.177.435 KM).

Nadležne jedinice su kvartalno izvještavale o planu i utrošku sredstava kojima se finansiraju razvojni projekti putem IP obrazaca Ministarstvo i Federalno ministarstvo finansijskih sredstava, u skladu sa članom 17. Uredbe. Ministarstvo je, Vladi FBiH kvartalno dostavljalo informacije o realizaciji projekata u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH od 27. 7. 2017. godine.

Za dva završena projekta ostale su aktivne kreditne linije plasiranih sredstava finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama), a koja su se trebala na revolving osnovi koristiti za dalje kreditiranje fizičkih lica i pravnih subjekata u ruralnim područjima. U 2013. godini, a zatim i u 2014. godini podnesena je Inicijativa za raskid Ugovora i povrat cijelokupnog iznosa povučenih sredstava iz razloga jer se ne poštuju dogovoreni uslovi od strane banaka i mikrokreditnih organizacija, a iste su i prihvatile tu inicijativu. Supsidijarnim kreditnim sporazumom između Federalnog ministarstva finansijskih sredstava i Nove banke Banja Luka bilo je predviđeno da, nakon završetka projekta PIU Šumarstvo prenese svoje obaveze u dijelu praćenja i izvještavanja o korištenju navedenih sredstava, kao i uplaćivanja kamata u Budžet FBiH.

Pregled završenih projekata dat je u tabeli:

Naziv projekta	Implementator	Godina završetka	Plasirana sredstava
1	2	3	4
Projekat Razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA) ³⁹	Ured za koordinaciju (PCU)	2008	12.637.755
Projekat Mala komercijalna poljoprivreda ⁴⁰	Jedinice za šumarstvo PIU	2009	10.421.709
Ukupno			23.059.464

Kao i prethodnih godina, ni u 2021. godini nisu prezentirani dokazi da je bilo daljih aktivnosti, niti da su ugovori raskinuti sa bankama i mikrokreditnim organizacijama, ni da je izvršen povrat sredstava, zbog čega se ne može potvrditi način korištenja izvršenog replasmana sredstava putem Nove banke Banja Luka.

Knjigovodstvena evidencija vezana za utrošak sredstava preko posebnih transakcijskih računa, izvan Jedinstvenog računa trezora FBiH, vodi se u Sektoru za realizaciju projekata i projektnim jedinicama u pomoćnim evidencijama u vidu tabela utroška sredstava. U skladu s odredbama Zakona o trezoru u FBiH, sve prihode i primitke, rashode i izdatke potrebno je planirati kroz Budžet, sve promjene voditi u Glavnoj knjizi trezora, a poslovanje obavljati preko JRT-a ili, po potrebi, preko posebnih podračuna u okviru JRT-a. Zaključkom⁴¹ Vlade FBiH zadužena su ministarstva koja implementiraju projekte da sredstva za troškove upravljanja projektima planiraju u Budžetu FBiH, te da u roku od 30 dana od dana usvajanja Budžeta FBiH za 2022. godinu zatvore projektne račune i izvrše prenos raspoloživih sredstava u JRT. Ovaj zaključak je dopunjjen 29. 7. 2021. godine, u kojem je imenovana interresorna radna grupa čiji zadaci je da predloži moguća rješenja za implementaciju projekata, a predloženi zaključci su:

- da se zaključak od 15. 7. 2021. godine stavi van snage i da se donese zaključak u kojem se navodi da će se postojeci razvojno-investicijski projekti finansirani iz ino kreditnih i donatorskih sredstava nastaviti implementirati po do sada utvrđenim procedurama i shodno potpisanim međunarodnim sporazumima do kraja njihove realizacije i
- da se zaduži Federalno ministarstvo finansijskih sredstava da poduzme aktivnosti za donošenje instrukcije o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za sve buduće razvojno-investicijske projekte Vlade FBiH.

³⁹ Sredstva realizovana putem finansijskih institucija: UniCredit banka d.d. Sarajevo, Intesa San Paolo banka d.d. Sarajevo, Volksbanka d.d. Sarajevo, ProCredit banka d.d. Sarajevo i Mikrokreditne organizacije „PRIZMA MIKRO“ Sarajevo

⁴⁰ Sredstva realizovana putem finansijskih institucija: Mikrokreditne organizacije SUNRISE i EKI

⁴¹ Zaključak V. broj 1136/2021 od 15. 7. 2021. godine

Zaključci su predloženi uzimajući u obzir sporazume koji su zaključeni za finansiranje projekata u kojima se navodi da će potpisnici osigurati da sredstva operativnog granta u svako vrijeme budu pravno nepodobna za izvršenje time da ne mijenjaju svoju pravnu prirodu na način da postanu budžetska ili druga sredstva koja mogu biti predmet izvršenja zapljenom. Vlada FBiH je zaključkom od 18. 11. 2021. godine raniji zaključak vezan za implementaciju razvojno-investicijskih projekata stavila van snage, te usvojila zaključak kojim se definiše da će se postojeći razvojno-investicijski projekti finansirani iz ino kreditnih i donatorskih sredstava nastaviti implementirati po do sada utvrđenim procedurama i u skladu sa potpisanim međunarodnim sporazumima, do kraja realizacije ovih projekata.

Ministarstvo nije uspostavilo odgovarajuću knjigovodstvenu evidenciju i nije sačinilo finansijske izveštaje za razvojno-investicijske projekte koji se realizuju putem posebnih transakcijskih namjenskih računa otvorenih u ime Ministarstva izvan Jedinstvenog računa Trezora, s obzirom na to da Federalno ministarstvo finansija nije poduzelo aktivnosti da se ispoštuju zakonske odredbe utvrđene Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i drugim propisima u dijelu knjigovodstvenog evidentiranja, finansijskog izveštavanja i godišnjeg obračuna za ove projekte. Navedeno je suprotno odredbama Zakona o trezoru u FBiH, kojim je propisano da se sva javna novčana sredstva, uključujući i primitke od kredita i zajmova, obavezno uplaćuju na Jedinstveni račun Trezora, svi računi se drže i vode u ime Federalnog ministarstva finansija, a transakcije koje se odnose na dugove i programe finansirane iz inozemne ili domaće pomoći evidentiraju se u Glavnoj knjizi trezora.

S obzirom na to da Ured za implementaciju projekata PCU – Sarajevo i Jedinica za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi PIU – Sarajevo, koje su u nadležnosti Ministarstva, nisu organizovane u skladu s Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, ne možemo potvrditi da su ove dvije jedinice organizovane u skladu sa podzakonskim aktima jer poslove nisu obavljali zaposlenici Ministarstva u okviru Službe za upravljanje projektima. Također, imajući u vidu ovakav način rada, ne možemo potvrditi da se vrši adekvatan nadzor nad radom ovih jedinica.

Preporuke:

- *u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije programa javnih investicija u FBiH uspostaviti Službu za upravljanje projektima;*
- *za završene projekte okončati aktivnosti na raskidu ugovora s finansijskim institucijama i osigurati povrat sredstava u Budžet FBiH.*

11. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Ministarstvo je 30. 5. 2022. godine dostavilo komentar na Nacrt izveštaja o finansijskoj reviziji za 2021. godinu.

U komentaru su navedena obrazloženja na datu kvalifikaciju, nalaz i preporuku koji se odnose na nadzor nad namjenskim utroškom sredstava za Finansijsku pomoć poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora u okolnostima pandemije COVID-19, kao i na isticanje pitanja po istom osnovu, te na nalaze u vezi s obavljanjem poslova iz oblasti šumarstva i projekti finansirane kreditnim i grant sredstvima.

Prihvaćeno je i inkorporirano u konačan Izvještaj obrazloženje i dostavljena dokumentacija vezana za namjenski utrošak sredstava za Finansijsku pomoć poslovnim subjektima poljoprivredno-prehrambenog sektora u okolnostima pandemije COVID-19. Dostavljena dodatna dokumentacija vezana je za odjavu radnika: jedan korisnik sredstava odjavio je jednog radnika 29. 9. 2020. godine, a drugi korisnik sredstava četiri radnika 30. 9. 2020. godine. Ovi korisnici dobili su sredstva finansijske pomoći na osnovu broja aktivno prijavljenih radnika na 30. 9. 2020. godine, koje su i zadržali u radnom odnosu do 31. 12. 2020. godine u skladu s Uredbom, a odjavljeni radnici nisu se nalazili na tim evidencijama.

Prihvaćena je ispravka teksta u nazivu organizacione jedinice u dijelu Izvještaja *Projekti finansirani kreditnim i grant sredstvima*, te je umjesto naziva Sektor za uspravljanje projektima naveden naziv Služba za upravljanje projektima. Pored toga, izvršena je korekcija datuma prestanaka primjene Zakona o šumama: umjesto datuma objave stavljen je rok do kada je bio važeći, u dijelu Izvještaja *Obavljanje poslova iz oblasti šumarstva*.

Nije dostavljena dodatna dokumentacija niti relevantna obrazloženja koja bi uticala na promjenu nalaza koji se odnosi na skretanje pažnje na uspostavljene kriterije i dokumentaciju za potvrđivanje ispunjenja ciljeva u skladu s Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19. Također, Uredbom nisu propisani jasni i mjerljivi ciljevi, kao ni način njihovog ispunjenja, kao što je zadržavanje nivoa konkurentnosti, tako ih da komisija nije mogla ni ocijeniti. Podaci o broju zaposlenih koji su navedeni u izvještaju (na 30. 9. 2019. godine i 31. 1. 2021. godine, koji nisu obuhvaćeni Uredbom) dati su kao uporedni podaci kako bi se moglo pratiti kretanje broja radnika i nisu uticali na nalaz i date preporuke.

Koordinatorica rada u Sektoru za
finansijsku reviziju institucija Federacije BiH

Kimeta Bihorac

Tim za reviziju

Azra Džeko – voditeljica tima

Senad Hasičić – član tima

V PRILOG: GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2021. godinu						
Naziv institucije: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva						
Opis	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (3-2)	Procenat (3/2x100)	
		U tekućoj godini	U prethodnoj godini			
1	2	3	4	5	6	
I PRIHODI (od 1 do 16)	0	233.200	178.002	233.200		
PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)	0		0	0		
1. Porez na dobit pojedinca i preduzeća	0	0	0	0		
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)						
Porezi na dobit preduzeća						
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija i društava za osiguranje i reosiguranje imovine i lica, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz oblasti igara na sreću i ostalih preduzeća						
2. Doprinosi za socijalnu zaštitu	0	0	0	0		
3. Porezi na plaću i radnu snagu	0	0	0	0		
4. Porez na imovinu	0	0	0	0		
5. Domaći porezi na dobra i usluge	0	0	0	0		
6. Porez na dohodak	0	0	0	0		
7. Prihodi od indirektnih poreza	0	0	0	0		
8. Ostali porezi	0	0	0	0		
NEPOREZNI PRIHODI (9+10)	0	233.200	178.002	233.200		
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	18.209	9.700	18.209		
Prihodi od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija						
Ostali prihodi od imovine		18.209	9.700	18.209		
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu						
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu						
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika						
Prihodi od privatizacije						
Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju						
10. Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga, kazne i drugi prihodi	0	214.991	168.302	214.991		
Administrativne takse						
Sudske takse						
Komunalne naknade i takse						
Ostale budžetske naknade i takse		113.891	86.198	113.891		
Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima			18.592	18.650	18.592	
Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika budžeta i vlastiti prihodi)			72.194	60.654	72.194	
Neplanirane uplate – prihodi			10.314	2.800	10.314	
Novčane kazne						
Drugi tekući prihodi						
PRIMLJENI TRANSFERI I DONACIJE (od 11 do 16)	0	0	0	0		
11. Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija						
12. Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti						
13. Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada						
14. Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova						
15. Kapitalni transferi iz nevladinih izvora						
16. Donacije						

	II RASHODI (od 1 do 7)	97.624.389	92.750.687	98.943.488	-4.873.702	95%
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	3.105.786	2.972.364	3.036.624	-133.422	96%
	Bruto plaće i naknade plaća	2.674.554	2.562.505	2.646.074	-112.049	96%
	Naknade troškova zaposlenih	431.232	409.859	390.550	-21.373	95%
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	280.828	268.607	278.029	-12.221	96%
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	640.204	743.456	515.358	103.252	116%
	Putni troškovi	55.500	45.468	28.394	-10.032	82%
	Izdaci za energiju	0	0	0	0	
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	85.304	77.618	79.994	-7.686	91%
	Nabavka materijala i sitnog inventara	60.000	69.925	35.795	9.925	117%
	Izdaci za usluge prevoza i goriva	34.000	31.557	22.053	-2.443	93%
	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	0	0	0	0	
	Izdaci za tekuće održavanje	135.000	150.151	145.097	15.151	111%
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	16.000	20.988	14.279	4.988	131%
	Ugovorene i druge posebne usluge	254.400	347.749	189.746	93.349	137%
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	93.597.571	88.766.260	95.113.477	-4.831.311	95%
	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	1.000.000	50.000	500.000	-950.000	5%
	Tekući transferi pojedincima	20.000	16.598	7.442	-3.402	83%
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama					
	Subvencije javnim preduzećima					
	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima	92.500.000	88.563.971	94.545.130	-3.936.029	96%
	Subvencije finansijskim institucijama					
	Tekući transferi u inostranstvo					
	Drugi tekući rashodi	77.571	135.691	60.905	58.120	175%
5.	Kapitalni transferi	0	0	0	0	
	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti					
	Kapitalni transferi pojedincima					
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama					
	Kapitalni transferi javnim preduzećima					
	Kapitalni transferi privatnim pred. i poduzetnicima					
	Kapitalni transferi finansijskim institucijama					
	Kapitalni transferi u inostranstvo					
6.	Izdaci za kamate	0	0	0	0	
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu					
	Izdaci za inostrane kamate					
	Kamate na domaće pozajmljivanje					
	Izdaci za kamate vezane za dug po izdatim garancijama					
7.	Tekuća budžetska rezerva	0	0	0	0	
	TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (I-II)	-97.624.389	-92.517.487	-98.765.486	5.106.902	95%
	III TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA					
1.	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	0	
	Primici od prodaje stalnih sredstava				0	
	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi				0	
	Ostali kapitalni primici				0	
2.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	357.020	69.178	179.867	-287.842	19%
	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada					
	Nabavka građevina					
	Nabavka opreme	50.000	44.823	101.647	-5.177	90%
	Nabavka ostalih stalnih sredstava					
	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	300.000	18.545	78.220	-281.455	6%
	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	7.020	5.810	0	-1.210	83%
	NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (2-1)	357.020	69.178	179.867	-287.842	19%
	A. NETO POZAJMLIJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICIT/SUFICIT (Tekući suficit/deficit – Neto nabavka stalnih sredstava)	-97.981.409	-92.586.665	-98.945.353	5.394.744	94%
	IV TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI					
1.	Primici od finansijske imovine	0	0	0	0	

Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti					
Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama					
Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima					
Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih preduzeća					
Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama privatnih preduzeća i u zajedničkim ulaganjima					
Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja					
Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo					
2. Izdaci za finansijsku imovinu	0	0	0	0	
Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti					
Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i privatnim preduzećima					
Pozajmljivanje javnim preduzećima					
Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća					
Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima					
Ostala domaća pozajmljivanja					
Pozajmljivanje u inostranstvo					
B. NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (1-2)					0
V TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBAVEZAMA					0
1. Primici od zaduživanja	0	0	0	0	
Primici od dugoročnog zaduživanja					
Zajmovi primljeni kroz Državu					
Primici od inostranog zaduživanja					
Primici od domaćeg zaduživanja					
Primici od kratkoročnog zaduživanja					
Zajmovi primljeni kroz Državu					
Primici od inostranog zaduživanja					
Primici od domaćeg zaduživanja					
2. Izdaci za otplate dugova	0	0	0	0	
Otplate dugova primljenih kroz Državu					
Vanjske otplate					
Otplate domaćeg pozajmljivanja					
Otplate unutarnjeg duga					
Otplate duga po izdatim garancijama					
Otkup duga					
C. NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (1-2)					
UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (A+B+C)	-97.981.409	-92.586.665	-98.945.353	5.394.744	94%

Rukovodstvo je Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2021. godinu odobrilo 17. 2. 2022. godine.

**Ministar
Šemsudin Dedić**

Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine

Naziv institucije: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Opis	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (2/3)x100
1	2	3	4
I AKTIVA			
A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	25.556.924	36.735.737	70%
1. Novčana sredstva i plemeniti metali	239	180	133%
2. Vrijednosni papiri			
3. Kratkoročna potraživanja	216.014	22.112	977%
4. Kratkoročni plasmani			
5. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	24.954.530	36.105.040	69%
6. Zalihe materijala i robe			
7. Zalihe sitnog inventara			
8. Kratkoročna razgraničenja	386.141	608.405	63%
B. Stalna sredstva (11+14+17+18)	396.560	509.688	78%
9. Stalna sredstva	3.480.401	3.309.491	105%
10. Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	3.083.841	2.799.803	110%
11. Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	396.560	509.688	78%
12. Dugoročni plasmani			
13. Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana			
14. Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)			
15. Vrijednosni papiri			
16. Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira			
17. Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)			
18. Dugoročna razgraničenja			
UKUPNO AKTIVA (A+B)	25.953.484	37.245.425	70%
II PASIVA			
C. Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	25.556.924	36.735.737	70%
19. Kratkoročne tekuće obaveze	22.441.620	34.216.993	66%
20. Obaveze po osnovu vrijednosnih papira			
21. Kratkoročni krediti i zajmovi			
22. Obaveze prema zaposlenicima	255.544	274.325	93%
23. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
24. Kratkoročna razgraničenja	2.859.760	2.244.419	127%
D. Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)	0	0	
25. Dugoročni krediti i zajmovi			
26. Ostale dugoročne obaveze			
27. Dugoročna razgraničenja			
E. Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	396.560	509.688	78%
28. Izvori stalnih sredstava	396.560	509.688	78%
29. Ostali izvori sredstava			
30. Izvori sredstava rezervi			
31. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima			
32. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima			
UKUPNO PASIVA (C+D+E)	25.953.484	37.245.425	70%

Na poziciji „Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama“, u skladu s propisima za budžetske korisnike koji nemaju transakcijske račune, iskazuje se razlika Aktive i Pasive.

Rukovodstvo je Bilans stanja na 31. 12. 2021. godine odobrilo 17. 2. 2022. godine.

**Ministar
Šemsudin Dedić**

**Pregled korisnika finansijske pomoći COVID-19, sa iznosima dodijeljenih sredstava iznad
10.000 KM**

POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENI SEKTOR							
R.br.	Naziv korisnika	JIB	Iznos sredstava (u KM)	Broj zaposlenih ⁴²			
				30.9.2019.	30.9.2020.	31.12.2020.	31.1.2021.
1	2	3	4	4	7	8	9
1	"HEKO" d.o.o. Bugojno	4236012490001	700.000	128	120	122	121
2	"ESOF" d.o.o. Donji Vakuf	4201830470000	700.000	56	72	68	57
3	"MLJEKARA LIVNO" d.o.o. Livno	4281001670003	679.494	47	49	51	51
4	"FRUTTI-FUNGHI" d.o.o. Visoko	4218468210002	638.532	14	18	19	19
5	"VINARIJA ČITLUK" d.d. Čitluk	4227041680007	525.182	63	61	61	60
6	"HERBOS NATURE" d.o.o. Sarajevo	4201749600004	507.269	21	23	24	22
7	SPZ "AGRODAR" p.o. Bihać	4263643700005	468.616	5	7	8	8
8	"RIZ Krajina" d.o.o. Bihać	4263006140004	461.392	49	47	46	46
9	AGROHERC LTD d.o.o. Čapljina	4227932250003	371.835	2	1	1	1
10	"Mlijeca industrij MI99" d.o.o. Gradačac	4210044720000	366.985	86	95	95	92
11	"JAFFA KOMERC" doo Export-Import Mostar	4227040440002	351.335	16	20	20	20
12	"ŠUMSKI PLOD" doo Prozor-Rama	4227048930009	324.153	19	14	14	14
13	"ETQAN" d.o.o. Sanski Most	4263728520006	320.350	15	6	6	6
14	"STARNET" doo Bugojno	4236437150000	281.105	16	10	10	10
15	"DELTA Trade" doo Zenica	4218214970007	231.523	29	25	28	28
16	"AM EXTRA FRUCTUS" doo Čapljina	4227730620003	167.791	13	15	15	15
17	BONATURA doo Tešanj	4218938620008	156.914	3	4	4	3
18	ZZ "Radobolja" sa p.o. Mostar	4227062250002	135.186	3	2	2	2
19	"NERETVANSKO ZLATO" doo Čapljina	4227617650001	122.748	8	13	17	17
20	"Bašo" doo Velika Kladuša	4263228390009	117.010	4	5	5	5
21	"AGRONERETVA" doo Mostar	4227113000006	100.897	3	2	2	3
22	"FANA" doo Srebrenik	4209258500009	99.901	11	10	10	10
23	"Bećejac" doo Gradačac	4209374080009	95.646	16	15	15	15
24	SOLDO MONT doo Posušje	4272369360005	78.049	3	3	4	5
25	BIO FOOD BH doo Sarajevo	4202368760001	51.556	5	6	6	6
26	"DESPET" doo Čapljina	4227856560006	38.090	1	1	1	1
27	EKO AROMATIK doo Ljubuški	4272387850001	37.214	3	2	2	2
28	"Orman" doo Livno	4281087530004	28.880	3	3	3	3
29	"MARINADA" doo Mostar	4272422780003	20.524	1	1	5	5
30	"Novi dan" doo Mostar	4227891470001	13.700	2	2	2	3
	UKUPNO		8.191.876	645	652	663	650

⁴² Izvor podataka o broju zaposlenih: Poreska uprava FBiH